

ARBOGA KOMMUN

Delårsrapport 2023-08-31

Barn- och utbildningsnämnden

Innehåll

Inledning.....	2
Verksamhetens uppdrag och ansvar	3
Delårets verksamhet.....	4
Måluppfyllelse.....	11
Strategiskt område Inspirerande livsmiljö.....	12
Kommunfullmäktiges mål 2 Arboga är tryggt och inkluderande	12
Kommunfullmäktiges mål 4 Ett rikt och varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter	19
Kommunfullmäktiges mål 5 En ekologisk hållbar kommun	21
Strategiskt område Inspirerande lärande och arbete	21
Kommunfullmäktiges mål 6 En god och likvärdig utbildning för alla.....	21
Kommunfullmäktiges mål 7 Fler Arbogabor i arbete	38
Strategiskt område Inspirerande organisation.....	39
Kommunfullmäktiges mål 8 En attraktiv arbetsgivare	39
Kommunfullmäktiges mål 9 En långsiktig hållbar ekonomi	40
Internkontroll	42
Barnrättsarbete.....	43
Ekonomi	45
Driftredovisning	45
Investeringsredovisning.....	46
Framtid.....	47
Sammanfattning till kommunfullmäktige.....	53
Delårets verksamhet - sammanfattning till kommunfullmäktige	53
Måluppfyllelse -sammanfattning till kommunfullmäktige.....	54
Ekonomi - sammanfattning till kommunfullmäktige	55
Framtid - sammanfattning till kommunfullmäktige	55

Inledning

Nämnderna, bolagen och styrelsen ska, enligt reglementet inom sitt område, se till att inom tilldelade ekonomiska ramar bedriva verksamheten enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten och de mål och riktlinjer som kommunfullmäktige bestämt.

Uppföljningen är en kontinuerlig process för att följa upp, rapportera och styra kommunens verksamhet och resurser så att verksamheten utvecklas i beslutad riktning. Processen syftar till att ge chefer och förtroendevalda underlag för att vidta åtgärder och styra verksamheten i beslutad riktning. Uppföljningen ska i första hand fokusera på avvikelser, både ekonomiska och verksamhetsmässiga. Genom att fokusera på avvikelser och åtgärdsplaner ska uppföljningen säkerställa att verksamheten når de beslutade målen och håller sig inom de tilldelade ekonomiska ramarna.

Varje chef har ansvar för kontinuerlig uppföljning inom sitt ansvarsområde. Om uppföljningen visar på avvikelser från beslutad inriktning och resursfördelning ska detta utan dröjsmål rapporteras vidare i organisationen. Åtgärder för att korrigera avvikelserna ska genomföras inom egen delegation. Den kontinuerliga uppföljningen sammanställs i en rapport och behandlas vid varje nämndssammanträde.

Utöver den kontinuerliga uppföljningen och den rapportering som följer av denna ska nämnd, styrelsen och kommunfullmäktige tre gånger per år få en skriftlig uppföljningsrapport. Dessa är;

Tertialuppföljning som är till och med april samt årsprognos (nämndernas prognoser utgår från utfall till och med mars),

Delårsrapport som är uppföljning till och med augusti samt årsprognos,

Årsredovisning som är uppföljning till och med december.

Utöver denna skriftliga rapportering ska kommunstyrelsen få en ekonomirapport i mars, april, augusti och november innehållande en översikt av det ekonomiska läget samt eventuella åtgärdsplaner från nämnderna.

Enligt lag om kommunal bokföring och redovisning 4 kapitlet (LKBR 2018:597) finns allmänna bestämmelser om årsredovisningen. Årsredovisningen innehåller övergripande information av den verksamhet som bedrivits under året och information om kommunens ekonomiska resultat och ställning.

Verksamhetens uppdrag och ansvar

Barn- och utbildningsnämnden fullgör, genom att själv anordna eller genom att köpa skolplatser, kommunens uppgifter inom utbildningsområdet. Nämndens ansvar omfattar förskola, fritidshem, förskoleklass, grundskola, anpassad grundskola samt gymnasium.

Nämnden ansvarar vidare för det kommunala aktivitetsansvaret KAA (ungdomar under 20 år, som gått ut grundskolan och inte fullföljt en utbildning på ett nationellt program i gymnasieskolan) samt elevhemsverksamhet för gymnasieelever på RIG brottnings (Riksidrottsgymnasium). Inom ungdomsenheten ansvarar nämnden för Kulturskolan samt fritidsgården Gluggen.

Nämnden utövar kommunens tillsyn över den fristående förskolan Solkatten.

I skollagen (2010:800) samt läroplanen för förskolan (Lpfö 18) finns tydliga krav på att varje förskola ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete där verksamheten planeras, följs upp och utvecklas i förhållande till de nationella målen. Vi har även kommunala mål och mätningar som vi regelbundet följer upp och utvärderar i vår verksamhet.

Skolans huvuduppdrag är att ge eleverna de kunskaper och färdigheter de behöver för fortsatta studier, ett framtida yrkesliv och ett livslångt lärande. Skolan har två övergripande uppdrag enligt läroplanen. De övergripande målen omfattar normer och värden samt kunskaper, som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar grundskolan.

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också grund för fortsatt utbildning. Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.

Elevhälsans arbete syftar bland annat till att elever ska få lika tillgång till en likvärdig utbildning (1 kap. 8-9 §§ skollagen). Precis som all undervisning i skolan, ska elevhälsans arbete vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Elevhälsan förhåller sig till rådande lagstiftning, bland annat skollagen, hälso- och sjukvårdslagen, patientsäkerhetslagen, patientdatalagen samt offentlighets- och sekretesslagen. Utöver dessa tillkommer ett antal författningar, föreskrifter och allmänna råd.

Kulturskolan erbjuder alla barn och unga möjlighet att delta i kulturskolans verksamhet genom skapande ämnen musik, dans och film. Fritidsgårdarnas uppdrag är att bedriva öppen fritidsverksamheten för elever i årskurs fyra till sex, traditionell fritidsgårdsverksamhet samt ungdomsfullmäktige. Ungdomsfullmäktiges uppdrag är att öka ungdomars möjlighet att påverka sin situation i Arboga kommun. Det ska även ses som en remissinstans för politiker och tjänstepersoner vid frågor som rör unga.

Delårets verksamhet

Verksamhetsområde förskola

Under vårterminen har rektorer, specialpedagoger, verksamhetschef och kvalitetsutvecklare arbetat fram en långsiktig strategi för förskolans systematiska kvalitetsarbete. Gruppen har haft ett samarbete med Christian Eidevald, legitimerad förskollärare och fil.dr i pedagogik. Samverkan syftar till att skapa effektiva organisationer med högre kvalitet på undervisningen på alla förskolor.

I Skolverkets rapport om pandemins konsekvenser på förskolan redovisas bland annat hur den höga frånvaron påverkat utbildningen i förskolan. Bland annat har barnens förutsättningar att utvecklas i enlighet med målen för förskolan försämrats och den ökade frånvaron har hämmat barnens språkutveckling. Förskolans utbildning är frivillig och fortfarande är det en hög frånvaro bland barnen, både vad gäller sjukfrånvaro och ledighet.

Att stödja barnens språkliga utveckling har varit ett av de prioriterade målområdena under våren. Alla pedagoger går en utbildning i språkutveckling som syftar till att få barns språk att växa. Materialet Bornholmsmodellen (ett språkträningsmaterial) samt TAKK (tecken som alternativ kommunikation) och bildstöd som verktyg i undervisningen används för att fördjupa det språkutvecklande arbetssättet i förskolan.

Det andra prioriterade målområdet handlar om att stärka barnens sociala förmågor. Pedagogerna har arbetat med olika verktyg för att få syn på det som sker i barngruppen och även sitt eget förhållningssätt. De har också använt sig av olika pedagogiska material som stöd i samtal och aktiviteter tillsammans med barnen.

Antalet barn som behöver extra stöd i sin utveckling ökar. För att ge pedagogerna hjälp och verktyg i det arbetet har barnhälsan inom förskolan utökats med ytterligare en specialpedagog inför läsåret 2022 - 2023. Specialpedagogerna kartlägger behov och handleder pedagogerna. De skriver handlingsplaner och är med i dialoger med vårdnadshavare samt externa kontakter. De deltar även i barnhälsoteamen och leder det främjande och förebyggande arbetet.

Under våren fattades beslut att stänga förskolan Myran, Arbogas mest socioekonomiskt utsatta förskola, där det kompensatoriska uppdraget är som allra viktigast. Skolverkets (2020) artikel "Stora vinster för barn i förskolor med hög kvalitet" beskriver att om barn går i förskolor som stimulerar dem socialt, emotionellt, kognitivt och kunskapsmässigt förbättras deras framtidsutsikter. Barn som går i förskolan har ett kunskapsmässigt försprång i jämförelse med jämnåriga som inte går i förskolan när det gäller språkkompetenser och matematik. Barn som kommer från socioekonomiskt utsatta områden tjänar mer på att gå i förskola än barn från välbärgade områden (Skolverket, 2020).

En ny lag gällande uppsökande verksamhet trädde i kraft 1 juli 2023. Det betyder att hemkommunen genom uppsökande verksamhet ska ta kontakt med vårdnadshavare till barn

över tre år som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. (SFS 2022:833, 8 kap 12 a §).

Några händelser från verksamheten:

- Utmärkelse av Skolverket för gott arbete i hållbar utveckling. (Skola för hållbar utveckling).
- Samarbete med Kulturskolan med syfte att stärka av barnens språkliga förmåga med hjälp av sång, musik och rörelse.
- Arbetet med sagor och läsmiljöer har utvecklats.
- Startat upp en ny förskola, Regnbågen och planerat för flytt av en annan förskola, Myran. Allt arbete har skett professionellt och trygghetsskapande för barn och vårdnadshavare.
- Entreprenöriellt lärande med temaarbeten, studiebesök och samarbetspartners vilket expanderar barnens lärande och erfarenheter.
- Flera certifierade äventyrsförskolor. Med ett stort engagemang och hårt arbete genomfördes en utbildning för pedagogerna, och barnen får nu möta en fantastisk utomhuspedagogik.

Trots att det går fortsatt bra att rekrytera legitimerade förskollärare till Arboga har andelen behöriga förskollärare minskat, från 55% 2021 till 47% 2022. Förklaringen är att det är svårt att anställa förskollärare på vikariat och under 2022 var andelen föräldralediga och sjukskrivna förskollärare högre än under 2021.

Verksamhetsområde grundskola

Styrning från huvudmannen har haft fokus på utveckling av undervisningen samt elevernas progression. Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats genom djupare analys och dialog kring vilka insatser som kan vara relevanta samt på vilka grunder de olika insatserna väljs ut med en tydligare koppling till vetenskaplig grund. Enligt Skolverket ska det systematiska kvalitetsarbetet ses som en arbetsprocess som gör kvalitet och likvärdighet synliga. Resultaten behöver sammanställas och i större utsträckning sättas i relation till skolans organisation och undervisningens kvalitet än till den enskilda elevens förutsättningar. För att så ska ske bör kedjan uppföljning-utvärdering-åtgärder användas som aktivt verktyg för utveckling.

Denna förskjutning av utvärderingsfokus från resultat till att omfatta såväl förutsättningar som processer i verksamheten och resultat, har också inneburit att syftet med utvärderingarna förskjuts från kontroll och bedömning till utveckling. En skola som har förutsättningar att titta i backspegeln kan se på sina insatser som en förutsättning för elevernas utveckling. Grundskolans verksamhetsområden har påbörjat en förflyttning gällande kvalitetsarbetet för att mer synliggöra och följa processer och undervisning.

Vi behöver se elevernas resultat i ljuset av den undervisning de får och arbeta med att få till en likvärdig undervisning. Reviderade läro- och kursplaner infördes och gäller från och med detta läsår. Tillsammans med vårt deltagande i forskningsprogrammet Fokus Undervisning (FUN) i

samarbete med IFOUS (Innovation, Forskning Och Utveckling i Skola/förskola) så blir detta ett bra underlag för planering, genomförande och bedömning av elevers kunskaper och uppföljning av lärares undervisning. Syftet med FUN är att fördjupa förståelsen för undervisningens betydelse för elevers lärande, utveckling och välmående. FoU-programmet (Forsknings- och utvecklingsprogrammet) är utformat så att forskare och yrkesverksamma tillsammans ska bilda kunskaper och erfarenheter som leder till kunskapsutveckling, både inom verksamheterna och inom forskningsområdet, så kallad praktisk forskning. Vi går nu in i sista året av programmet och ska våren 2024 redovisa en rapport på kommunnivå gällande vårt deltagande och resultat i programmet.

Vi fortsätter med fortlöpande uppföljning av kunskapsresultaten i alla årskurser samt hur gymnasiebehörigheten utvecklas. Vi har preliminära resultat som visar att behörigheten till ett nationellt program har ökat jämfört med förra året. De preliminära siffrorna visar att 86% av våra elever i årskurs 9 är behöriga till ett nationellt program.

Grundskolan har inför läsåret 2023 - 2024 bytt namn till anpassad grundskola vilket firades i skolstart. Den anpassade grundskolan har ökat elevantalet och har nu två paralleller på alla stadier.

Förskollärare i förskoleklass behöver få rimliga möjligheter för planering av sin verksamhet. Under våren 2023 togs beslut gällande förskollärares tjänster och de har idag samma avtal som lärare i grundskolan, vilket möjliggör samarbete och planering med övrig undervisande personal.

Under läsåret har personalen på alla fritidshem i Arboga påbörjat en utbildningsinsats gällande språkutveckling. Detta är ett område som tydligt poängteras i fritidshemmets läroplansdel. Språket är avgörande när det handlar om att utveckla förmågor inom samtliga områden som läroplanen omfattar. På fritidshemmet finns stora möjligheter för eleverna att få uppleva språket och samtidigt utmanas att använda och praktisera det i autentiska situationer. Det kräver personal som har kunskap om barns språkutveckling och har kunskaper om hur de, genom ett medvetet språkutvecklande arbetssätt, kan utveckla språket hos eleverna. Detta är vårt syfte med denna utbildning som även fortsätter under kommande läsår.

Vi har under året lyckats rekrytera flera behöriga lärare till tjänster. Vi saknar till viss del fortfarande behörighet inom hemkunskap, moderna språk, matematik och musik i årskurserna 7-9 samt behöriga fritidspedagoger till våra fritidshem.

Under året har en oro funnits kring ekonomi och planeringsförutsättningarna är svåra då det blev sena beslut gällande de ekonomiska förutsättningarna. Grundskolans ekonomi går enligt planering till delår 2023. Elevökning har skett i både grundskolans och den anpassade grundskolans verksamhet under läsåret 2022 - 2023. Inför hösten 2023 utökas elevantalet ytterligare.

Under året har beslut tagits kring en ny Gäddgårdsskola och spadtaget togs den 22 augusti. Arbetsmiljön för elever och personal är inte tillfredsställande och behovet av en ny skola är stort.

Ladubacksskolan har under läsåret fått tillskott med en modul vilket innebär att vi nu kan bedriva en god verksamhet för fritidshemmet. Nybyholmsskolan saknar också lokaler och nu har de fått tillgång till lokaler på en närliggande förskola. Detta skapar bättre förutsättningar för Nybyholmsskolan för tillfället men ytterligare lokaler behövs då elevantalet ökar på enheten.

De största utmaningarna i framtiden för grundskolan och den anpassade grundskolans verksamhetsområden är fortsatt förutsättningar såsom ekonomin, lokalerna, kompetensförsörjning och likvärdighet utifrån skolsegregation där elevsammansättningen är uppdelad mellan våra skolor. Då det gäller inre förutsättningar så är det utvecklingen av kunskapsresultaten med fokus på undervisningen som behöver fortsätta att vara i fokus.

Verksamhetsområde gymnasium

I mars 2023 genomförde Skolinspektionen regelbunden kvalitetsgranskning av Vasagymnasiet. Granskningen omfattade fyra områden: rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. Granskningen genomfördes med ett antal lektionsbesök i olika klasser i olika årskurser på flera program, två elevintervjuer i grupp, två lärarintervjuer i grupp, intervju med EHT (elevhälsoteam) samt intervju med rektorerna. Skolinspektionens beslut om 17 sidor som kom i april var mycket bra. Omdömen ges som -i hög utsträckning, -till vissa delar samt -i låg utsträckning. Vasagymnasiet fick omdömet -i hög utsträckning i samtliga granskade områden. Enligt inspektörerna är detta resultat "mycket ovanligt i Sverige".

"-Rektorn leder och styr i hög utsträckning skolans utveckling, -Undervisningen främjar i hög utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, - Skolan arbetar i hög utsträckning så att utbildningen präglas av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, -Förutsättningarna för att säkerställa likvärdighet i betygssättningen ges i hög utsträckning."

Skolinspektionens beslut finns på www.vasa.se samt på www.skolinspektionen.se.

Vi genomförde läsårsutvärdering av läsåret 2022 - 2023 i augusti 2023 med programarbetslagens, ämnessektorernas och stabens redovisningar utifrån målområdena i läroplanen för gymnasiet, Lgy -11. Detta arbete ligger till grund för den handlingsplan som gäller för läsåret 2022-2023. Utifrån läsårsutvärderingen har varje programarbetslag valt ett eller flera prioriterade målområden för varje nationellt läroplansmål. Dessa har därefter dokumenterats i handlingsplanen och ligger som grund för vårt arbete. Handlingsplanen följs löpande upp på bland annat våra personal- och pedagogiska konferenser inom ramen för arbetsmiljöarbetet och vår pedagogiska utveckling. Utvärdering av handlingsplanen genomförs vecka 44 samt i juni 2024.

Vi följer upp och utvärderar resultaten i kommunens "pulsmätningar" med alla medarbetare efterhand. Här framkommer att resultaten är goda men arbetsbelastningen anses var tung i perioder och skälen till detta varierar från lärare till lärare. Vi arbetar med att stötta enskilda lärare i dessa perioder genom olika insatser.

Under hösten 2021 implementerade vi den nya lärplattformen Unikum och Edlevo samt fler funktioner i Teams för att snabbt i januari 2022 kunna gå över till dessa. Detta har gått mycket bra. Vi har nu använt dessa i drygt två år och både medarbetare och elever är bekväma med att arbeta med dessa verktyg. Vi har under läsåret 2022 - 2023 utvecklat/påbörjat att använda en del nya funktioner som till exempel provschema.

Försteläraryuppdragen 2022 - 2024 är:

1. Elevernas studieteknik och förmåga att lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.
2. Elevernas ansvar för sitt lärande och sina studieresultat samt förståelse för utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Elevernas förståelse för framtida studier eller yrkesliv.
3. Anpassad undervisning: Upplägg, innehåll, arbetsformer utifrån elevernas skiftande behov och förutsättningar. En reflektionsgrupp som initierades bland lärarna under föregående FL-period 2020-2022 fortsätter sitt arbete och där är nu fokus på auskultationer. I denna grupp som leds av en av förstelärarna diskuteras också hur vi bättre kan förbereda eleverna för högre studier, intervjuer med lärare på olika universitet genomförs också i detta syfte.

Vi har infört en grupp, "Slussen" (IMAd), där elever får träna på rutiner, göra studiebesök och andra aktiviteter för att sedan kunna gå in i någon av de andra IMA-grupperna för studier eller praktik.

Vi har återupptagit alla studiebesök, studieresor i Sverige och Europa, inklusive de i SAABs regi för TE/STG (teknikprogrammet/SAABs tekniska gymnasium) som vi inte kunnat genomföra under pandemiperioden det vill säga fram till mars 2022.

Verksamhetsområde elevhälsa

Bemanningen på kuratorssidan har sänkts från fyra till tre heltidstjänster. De nya främjande och förebyggande insatserna som påbörjats har därför delvis fått avslutas på grund av tidsbrist. Under våren lämnade dessutom en kurator sin tjänst. Det har gjort att arbetet under terminens sista två månader genomförts med endast två kuratorer i tjänst.

Bland skolsköterskorna har förstärkningen som påbörjades i september 2022 nu utökats till 75%, vilket har varit en stor tillgång. Utöver minskad stressnivå hos kollegor på grund av avlastning med grunduppdraget, har flera insatser i klass kunnat genomföras. Både tiden och den tillgång det innebär att få in en ny medarbetare i gruppen har möjliggjort nya arbetsätt, bland annat när det gäller att sprida information till vårdnadshavare och erbjuda tid för besök.

Under våren har 140% skolpsykolog varit i tjänst och vid flera tillfällen har psykolog därför kunnat delta på skolornas elevhälsoteam (EHT), vilket bidrar till ett bättre tvärprofessionellt arbete. Skolorna kan då tidigare få stöd vid psykologiska svårigheter och kunskap om hur man bemöter dessa på bästa sätt. Även skolläkaren har kunnat delta på EHT, ofta tillsammans med

psykolog. Den samlade kompetensen har stor betydelse för att förstå och kunna hjälpa till i de ärenden där personalen har störst utmaningar.

Skolläkaren har, förutom att arbeta med mottagningar av enskilda elever, även utarbetat rutiner för att på ett strukturerat och likvärdigt sätt stötta barn och ungdomar med övervikt. Drygt 25% av eleverna i Arboga har ett ISO-BMI över 25 (övervikt) och jämfört med övriga Sverige ligger Arboga över riksprevalensen för barnobesitas (fetma). Då övervikt kan vara ett tecken på ohälsosamma levnadsvanor som kan bidra både till försämrade fysisk och psykisk hälsa, så är målet att öka den somatiska hälsan samtidigt som vi fokuserar på att stärka elevernas självkänsla.

Målet med elevhälsans verksamhet, förutom att genomföra lagstadgade hälsokontroller och vaccinationer, handlar till stor del om att vara ett stöd för elever och personal. Mesta tiden har under året gått åt till att finnas för de som är i akut behov av hjälp, medan de som skulle ha god chans att klara sig framåt med lite stöttning och vägledning tyvärr måste prioriteras bort. Det blir ofta dyrköpta lösningar och de som får betala det högsta priset, förutom de stora summor som belastar samhället, är de elever som faller utanför systemet.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

De riskanalyser som gjordes kring att flytta ungdomsenheten till Barn- och utbildningsförvaltningen visar både för- och nackdelar. Den största farhågan var och är att kulturfrågorna inte får ett tydligt forum i kommunen samt att kulturskolan kan försvinna i den mycket större organisationen - skolan. Eftersom beslutet revs upp för att kunna tas i kommunfullmäktige hamnade Ungdomsenheten i maj månad "mellan stolarna" men de kontakter som var planerade att genomföras mot skolan genomfördes. Ungdomsenheten känner sig väl mottagen hos skolledningen och en plan för att kunna arbeta vidare med de mer renodlade kulturfrågorna finns.

Anslagen för kommande läsårs kulturrådsansökningar har minskat till hälften vilket skapat stor oro i kulturskolevärlden. Kulturrådet har flaggat för att det är sista gången som utvecklingsbidraget för kulturskoleverksamhet betalas ut. Det innebär att verksamheten i sådana fall inte kommer att kunna nå ut lika brett som de senaste åren, utan få lov att fokusera enbart på kärnverksamheten. Kulturskolan beviljades statliga kulturrådspengar både till kulturskolans egna satsningar och till ett Skapande skola-projekt. Hälften av sökta medel till kulturskolans egna satsningar har beviljats.

Från och med i år återgår ungdomsfullmäktige, UFM, till att ha sina möten i fullmäktigesalen i Rådhuset. Arbetsgrupper och aktiviteter har skapats vilket har resulterat i en sportdag för ungdomar i Sturehallen under sportlovet, man har tagit nytag och driver nu åter frågan om att få en ungdomsmottagning till Arboga. Man har även arbetat fram årets Gröna Lund-resa som genomfördes på skolavslutningsdagen. Pengar till det arrangemanget har sökts av kommunstyrelsen och Samfond 2.

Kulturskolans musik- och danselever har genomfört flera konserter och föreställningar under våren, bland annat uppträdande för kommunens 25-årsjubilarer, nationaldagsfirande, fullsatta dansföreställningar på Medborgarhuset, konsert i Västerås tillsammans med elever från Västerås, Sala och Hallstahammar samt en konsert i Hallstahammar med den meriterade dirigenten Cecilia Rydinger. Danselever har också deltagit i ett dans- och filmprojekt med dansimprovisationer utomhus vid Maxelmossen vilket filmades av Arbogas filmelever.

Måluppfyllelse

Nämnderna/bolagen och styrelsen har egna mål och indikatorerna som stödjer att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås.

Bedömningen av målen grundar sig på utvärdering av arbetsprocesser för att uppnå kommunfullmäktiges mål eller av bolagets, nämndens eller styrelsens eget beslutade mål och om indikatorerna bidragit till måluppfyllnaden.

Målbedömningen har tre nivåer. Målet bedöms inte vara uppnått, delvis vara uppnått eller helt uppnått. Använd ej i hög grad uppnått.

Symbol	Förklaring
	Målet bedöms inte vara uppnått
	Målet bedöms delvis vara uppnått
	Målet bedöms vara uppnått

Till målen i styrmodellen finns indikatorer där syftet är att kunna följa resultat över tid för att se om utvecklingen går åt rätt håll. Till indikatorerna finns det ett målvärde för varje år och för mandatperioden.

Indikatorerna bedöms utifrån fyra nivåer. Om ingen utvärdering är gjort anges inget värde, Ej accepterat värde, Nära målvärdet och målvärdet uppnått.

Symbol Förklaring

- **Inget värde angett, ingen utvärdering**
- **Ej accepterat värde, inte uppfyllt nivå <80 % av målvärdet**
- **Nära målvärdet, delvis uppfyllt nivå 80 - 95 % av målvärdet**
- **Målvärdet uppnått, uppfyllt nivå >95 % av målvärdet**

Strategiskt område Inspirerande livsmiljö

Kommunfullmäktiges mål 2 Arboga är tryggt och inkluderande

BUN mål 1. Barn och elevers upplevelse av trygghet ökar

Bedömning	Trend
	→

Kommentar:

I delårsrapporten finns inga utfall för de indikatorer som används till nämndmål "BUN mål 1. Barn och elevers upplevelse av trygghet ökar". Enkäterna som ligger till grund för indikatorerna genomförs under höstterminen. Verksamheten har ändå gjort en sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och uppskattad trend utifrån de andra aktiviteter och faktorer som avser att främja barns och elevers upplevelse av trygghet.

Verksamhetsområde förskola

"Förskolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barnen att efterhand omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till praktisk vardaglig handling i olika sammanhang" (Lpfö 18).

I förskolans läroplan, Lpfö 18, finns 33 målområden och 51 riktlinjer som ska genomsyra hela verksamheten. Inom målområdet Normer och värden ska varje barn ges förutsättningar att utveckla respekt och ansvarstagande, visa hänsyn och ha förståelse för andra människor samt reflektera och ta ställning till olika etiska dilemman. Barnen ska också få stöd i att utveckla sin förståelse för människors lika värde och de mänskliga rättigheterna samt sitt intresse för hållbar utveckling och ett aktivt deltagande i samhället.

Pedagogerna arbetar under läsåret med alla delar i målområdet men det prioriterade målet är att stärka barnens sociala förmågor. Alla barn ska ges möjlighet att känna tillhörighet i en grupp - socialt, pedagogiskt och fysiskt. Värdegrundsarbetet är en viktig del i förskolans utbildning och pedagogerna arbetar ständigt med dessa frågor, både i arbetslagen och i barngrupperna. Alla förskolor arbetar strukturerat i mindre grupper för att vara närvarande pedagoger som har möjlighet att tillgodose barnens intressen och behov. Pedagogerna arbetar främjande med att stärka varje barns självkänsla och arbetet i mindre grupper möjliggör att barnen blir bekräftade och kan påverka sin dag på förskolan.

Tid för gemensam reflektion och planering är nödvändig för att kunna utveckla och förbättra undervisningen och för att kunna hålla ett gemensamt fokus på uppdraget. Pedagogerna upplever att fasta och trygga rutiner och strukturer skapar ett lugn bland både barn och vuxna. Stabilitet i arbetslagen samt hög närvaro bland pedagogerna möjliggör att planeringar följs och att undervisningen då håller en god kvalitet. Det blir därför viktigt att ha tydliga planeringar som följs och ha omfallsplaner (plan A, plan B och plan C) vid frånvaro. Att arbeta efter en tydlig dagstruktur bidrar till att göra förskolan hanterbar och begriplig för varje barn, vilket skapar

förutsättning för varje barn att lyckas (Edfelt, Jahn, Reuterswärd och Sjölund, 2019). En vardag som är hanterbar och förutsägbar skapar även trygghet och sammanhang hos barnen. Ett sätt att få dagen på förskolan mer begriplig är att använda sig av tydliggörande pedagogik som till exempel TAKK och bildstöd. Detta är något pedagoger ser som en framgång i barngrupperna då barnen får en större förståelse för det som sker samt lättare kan uttrycka sig. Detta hjälpmedel är ett område pedagoger vill fortsätta använda sig av, samt utveckla ytterligare i undervisningen.

Pedagogerna följer upp och kartlägger sin undervisning och sitt förhållningssätt i Likabehandlingsplanen och i det systematiska kvalitetsarbetet genom bland annat trygghetsamtal med vårdnadshavare och trygghetsvandringar med de äldsta barnen. Vårterminens samtal visar på stor nöjdhet bland vårdnadshavarna. Det som kan förbättras är den dagliga informationen vid hämtning och lämning som vid sjukfrånvaro kan vara bristfällig. Resultat av vårdnadshavarenkäten är ett viktigt underlag i förskolans utvecklingsarbete. Enkätundersökningen genomförs varje år på höstterminen och riktar sig till vårdnadshavare till de barn i förskolan som fyller 4 och 5 år. Vid förra mätningen, 2022, svarade 95,6% av de svarande vårdnadshavarna att de känner sig trygga med sitt barns vistelse på förskolan oftast eller helt.

Enligt forskaren Christian Eidevald (2022) är kvalitet förmågan att vara relationell i samspel med barnen. En likvärdig förskola innebär då att alla barn ska ha möjlighet att mötas av förskolepersonal som har kompetens, kunskap och förutsättningar att möta barnet/barnen så att de pedagogiska relationerna håller en hög kvalitet. Alla pedagoger utbildas i och arbetar utifrån ICDP (International Child Development Programme, vägledande samspel), ett förhållningssätt som syftar till att stärka det positiva samspelet mellan barn-barn och barn-vuxen.

Forskning och erfarenhet visar att anknytning och trygghet gynnar barnen på kort och lång sikt. Anknytning och trygghet skapas via varaktiga relationer med för barnet känd pedagog och med kamrater i barngruppen. Anknytning innebär att det finns starka känslomässiga band mellan människor som känner trygghet och förtroende gentemot varandra. Anknytningsteorin anses idag vara den viktigaste psykologiska teorin vad gäller närhet, beskydd och omsorg å ena sidan samt självständighet, upptäckarglädje och den egna förmågan å den andra. Trygghet är en förutsättning för att barnet ska vara nyfiken, leksuget och känna sammanhang och mening i det förskolan erbjuder (Broberg, Broberg & Hagström 2016).

Barninventeringar samt kartläggningar i Barnhälsoteamet (BHT) visar att vi behöver fortsätta arbeta med barns sociala förmågor.

Lärmiljön beskrivs ofta som den tredje pedagogen och ett komplement till undervisningen. Pedagogerna upplever utomhusmiljön som ett utvecklingsområde där de vill skapa lika inspirerande lek miljöer utomhus som inomhus. Det problematiska är att förstörelse på några av förskolans gårdar sker under kvällar och helger, vilket medför att det är svårare att bibehålla både material och miljöer som pedagoger och barn byggt upp.

I en lärmiljö som inbjuder barn och vuxna till lek och lärande med varandra lär sig barnen att samspela och samarbeta. I det livslånga lärandet är social kompetens en viktig grundbult, och de allra flesta barn har redan innan de börjar i förskolan lärt sig att samspela främst med familjen. Begreppet social lärmiljö syftar på hur interaktionen barnen sinsemellan och mellan barn och vuxna uppstår. En social lärmiljö stödjer positiv samverkan och interaktion mellan barnen, och personalen bidrar till barnens socioemotionella utveckling. (Svärd & Westman Andersson, 2023)

Verksamhetsområde grundskola

Trygghet och studiero är avgörande för hur eleverna kommer att lyckas nå målen för utbildningen. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att skolan präglas av solidaritet mellan människor, aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, och visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Elevens eget ansvar för att bidra till en god arbetsmiljö betonas också i läroplanen. Enligt skollagen ska alla elever tillförsäkras en trygg och stödjande skolmiljö.

En trygg skola kännetecknas av att;

- all personal känner ett gemensamt ansvar för arbetsmiljön på skolan och skapar tillitsfulla relationer till elever, vårdnadshavare och annan personal. Det finns ett tydligt gemensamt förhållningssätt och en medvetenhet om hur trygghet påverkar lärandet i undervisningen. Skolans ordningsregler är kända av alla och personalen arbetar främjande för att ordningsreglerna ska följas.
- skolan har ett aktivt och systematiskt värdegrundsarbete med utgångspunkt i likabehandling oavsett kön, funktionalitet, etnicitet, religion, ålder, sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck.

I samband med att "plan mot diskriminering och kränkande behandling" (likabehandlingsplanen) revideras varje år samt att måluppfyllelsen mäts i de årliga trivselenkäterna sker dialog i trygghetsteamet, kamratstödjargruppen, elevhälsoteamet, ledningsgruppen och den övriga personalgruppen.

Det arbete som pågår med att få elever att må bra i skolan, känna trygghet och studiero är ett ständigt pågående arbete som aldrig kommer att avstanna. All personal måste varje dag arbeta tillsammans med våra elever på skolan i värdegrundsfrågor utifrån aktuella händelser. Trygghetsteamet arbetar förebyggande och kan stötta övrig personal med material för att arbeta med ute i klasserna. Trygghetsteamet ska även arbeta med akuta ärenden.

En generell analys på skolorna med yngre elever är att pedagogstyrda strukturerade rastaktiviteter har bidragit till mer lugn och trygghet på raster. Förebyggande insatser som "Agera tillsammans" och MVP (mentorerna i våldsprevention) har skolorna också lyft fram som viktiga i det främjande och förebyggande trygghetsarbetet.

Ytterligare en analys när vi kategoriserar incidenter på skolorna är att det, jämfört med tidigare år, sker fler incidenter med fysiskt våld i de yngre åren. Det kan vara så att arbetet i de yngre

åren lyckas och därmed blir eleverna mer trygga ju äldre de blir och att det därför inte är lika många fysiska incidenter på högstadiet. Verksamheten har även implementerat ett bättre system för uppföljning. Det är dock oroväckande att fler yngre elever är inblandade i incidenter som är fysiska. De rapporterade incidenterna har även skett inne i klassrummen vilket väcker flera tankar i den fackliga samverkansgruppen, där vi har analyserat dessa data.

På högstadieskolorna har vi haft elevvärdar och elevcaféet öppet under året och detta kan vara en bidragande orsak till att nivån på trygghet fortsätter att ligga på en nivå över 90%. På båda enheterna har vi en hög upplevelse av trygghet, På skolornas egna enkäter kan vi dock se att elever på Stureskolan upplever att det förekommer verbala kränkningar. Utifrån trygghet så har flera insatser gjorts för att förändra strukturer, både placering av elevgrupper och att det finns fler vuxna i anslutning till elevgrupperna.

Flera av skolorna har genomfört egna trygghetsenkäter och trygghetsvandringar för att ha en kontinuitet i trygghetsarbetet. Då får de elevernas upplevelser flera gånger under läsåret. Detta gör också att skolorna får en helhetssyn på trygghetsarbetet under läsåret.

Totalt har det under våren 2023 kommit in 21 anmälningar till huvudmannen gällande kränkningar. Det är en jämn fördelning mellan fysiska och verbala kränkningar. En av skolorna, Gäddgårdsskolan, har en större andel kränkningar. Detta är vår största enhet och elever och personal är spridda på flera olika hus. Ett djupare arbete med analys behöver göras med fokus på denna skola. Arbetet med uppföljning och analys från huvudmannen kan utvecklas genom att den centrala elevhälsan kan vara med i analys- och uppföljningsarbetet. Nya strukturer behövs för att få en kontinuitet i arbetet.

De åtgärder som vidtagits på skolorna för ökad trygghet är:

- Relationsbyggande aktiviteter är en framgångsfaktor, till exempel värderingsövningar. Att skapa goda relationer är en förutsättning för att eleverna ska känna sig trygga på skolan. Trygghet grundar sig i förhållningssätt och hur vi bemöter varandra på vår arbetsplats, skolan. Det är av stor vikt att eleverna upplever att det finns vuxna att vända sig till när de behöver någonting. Eleverna lyfter även fram i sina analyser att känslan av trygghet ökar om de vuxna lyssnar på eleverna samt även är uppmärksamma på de elever som inte självmant söker upp någon vuxen. Gemenskap i klassen och att eleverna har bra vänner i sin klass samt god relation till läraren bidrar också till trygghet.
- Arboga har utbildat två ur personalen som kan hålla egna utbildningar för att fler ska kunna använda metoderna i Agera tillsammans och MVP. En utbildning har skett med nya deltagare i juni 2023. Detta är ett program för att stärka tryggheten i skolmiljön. Agera tillsammans sker på mellanstadiet och MVP i årskurs 7–9. Under MVP-lektionerna har klasserna fått möjlighet att diskutera kring könsnormer och våld. Det kan vara en faktor till att de upplever ökad trygghet då de fått möjlighet till samtal och diskussioner i olika former.
- Matsalssituationen upplevs som mycket lugnare nu när klasserna har egna bord. Det kan bero på att det skapar trygghet att veta var man ska sitta när man kommer in i en miljö där många vistas tillsammans och bestämda platser gör att ingen riskerar att

hamna utanför. Pedagogisk lunch skapar även möjlighet till samtal mellan elev och lärare, vilket gynnar det relationsskapande arbetet.

Anpassad grundskola

Utifrån Elevenkäten som besvarades av 32 (av 42) elever så svarade 77% att de alltid känner sig trygga och 23% att de oftast känner sig trygga. Ingen uppger att de känner sig otrygg.

Anpassade grundskolan i Arboga har ett förhållningssätt som är nedtecknat som uppmärksammas i verksamheten med jämna mellanrum. Detta förhållningssätt är grundat i de första kapitlen i läroplanen och finns grundmurat i personalen. Om någon skulle glömma bort sig eller ny personal behöva påminnas så gör personalen det, de påminner och diskuterar med varandra kontinuerligt. Hela verksamheten bygger på relationsbyggande främst till eleverna men även vårdnadshavare och kollegor. En framgångsfaktor i arbetet på anpassade grundskolan. En bedömning vid observation av verksamheten och samtal med vårdnadshavare och elever under utvecklingssamtal är att anpassade grundskolan är en trygg plats där elever trivs.

Verksamhetsområde gymnasium

Eleverna på Vasagymnasiet upplever sedan många år en hög känsla av trygghet och studiero. Vi prioriterar ett aktivt, öppet och nära ledarskap, vilket gör att vi skapar en miljö där "alla känner alla" och där vi bryr oss om varandra - Vasaandan. Direkt när eleverna börjar på Vasagymnasiet får de information som rör vad skolan förväntar sig av dem och vad det innebär att gå på Vasagymnasiet och vad Vasaandan innebär. Samtal och information om detta återkommer sedan med jämna mellanrum under de tre år som eleverna går hos oss. De regelbundna årskursvisa informationsträffarna bidrar till att alla exempelvis får information om vad som händer på skolan, vilket i sin tur skapar trygghet.

Aktiviteter som till exempel fruktstund eller grillstund med rektorn stärker sammanhållning och den så kallade Vasaandan, och bidrar enligt eleverna mycket till trygghet. Varje morgon står rektor i entrén och hälsar alla elever välkomna och både rektor och biträdande rektor är ofta ute bland eleverna på skolan under dagen. Det gör att vi skapar en relation till samtliga elever, vilket också bidrar till trygghet.

Vi har även ett komplett och väl fungerande EHT (elevhälsoteam) i nära samarbete med alla mentorer och övriga lärare/personal. Lärarna och mentorerna är bra på att fånga upp eventuella saker som är på gång inom detta område och arbetar förebyggande med sina elever. EHT genomför lektion kring vår Likabehandlingsplan med alla klasser i årskurs ett.

Våra rutiner och tydliga policys bidrar till att eleverna förstår att vi tar detta på allvar.

Verksamhetsområde elevhälsa

För elever i skolan handlar det mycket om närvaron av viktiga vuxna, att det finns någon som både kan se och höra sådant som kan uppstå i ett klassrum, på skolgården eller i matsalen men

också någon att vända sig till för de som upplever otrygghet på andra platser, till exempel i hemmet. Personal som arbetar närmast eleverna är ofta de mest betydelsefulla när det gäller att finnas till för eleverna. Men ibland kan det kännas skönt att vända sig till någon som man inte behöver träffa varje dag eller som ska bedöma ens prestationer. Ibland kan det som skapar otrygghet kräva mer stöd än vad lärarna känner att de kan erbjuda. Då finns elevhälsan. Även här är det viktigt, för de allra flesta, att personalen är känd av eleverna. Att ha möjlighet att röra sig bland eleverna, att äta tillsammans i matsalen eller att vara med i klassrummen emellanåt, är av stor vikt. Det underlättar även hälsobesöken, att känna sig så pass trygg i samtalet att man kan be om hjälp om det behövs. På grund av hög arbetsbelastning har elevhälsans personal inte alltid kunnat delta i trygghetsarbetet som planerat. Det finns många faktorer som påverkar tryggheten, både i den egna individen och i skolan och samhället i stort.

Elevhälsan kan också vara ett stöd för personalen på olika sätt. Det kan handla om känsliga fall, där en lärare blivit utvald att ta emot svår information och som då kan behöva hjälp att hantera och vid behov lotsa vidare på ett respektfullt sätt. Uppmuntra kontakt och goda relationer med vårdnadshavare är också en viktig del av arbetet där elevhälsan kan vara behjälplig.

När otryggheten finns i eleven själv kan det finnas flera faktorer som kan underlätta och förhoppningsvis förbättra elevens mående. Dans för hälsa är en aktivitet som vi vet kan ha god effekt vid stressrelaterade symtom och som kan hjälpa eleven att bli trygg i sig själv och tro på sin egen förmåga. Att rekrytera tjejer dit är ett svårt men viktigt arbete som kommer att pågå så länge Dans för hälsa finns.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

För att skapa trygghet kring att besöka fritidsgården, har alla klasser i årskurs 3 besökt Gluggen inför att de till sommaren har möjlighet att vara där.

Under hela läsåret har biblioteket funnits på plats regelbundet på Gluggen. En gång i månaden har ungdomsbibliotekarien genomfört en bokcirkel med temat Banned books då man diskuterat böcker och filmer som är förbjudna i andra länder. Diskussionerna går även utanför böckernas innehåll och goda relationer byggs mellan bibliotekspersonalen och ungdomarna. Ytterligare en bibliotekarie har funnits på plats varje tisdag - ett samverkansprojekt som gett fantastiska resultat. Det är bra exempel på trygga vuxennätverk runt ungdomarna. När den fältande bibliotekarien är på Gluggen kan ungdomarna sitta och diskutera allt från himmel till jord och få hjälp med saker.

Gluggen har klara och enkla ordningsregler. När dessa överskrids kontaktas vårdnadshavare vilket tyvärr skett ett antal gånger detta halvår. Detta har gällt både yngre och äldre ungdomar.

Det har varit stort tryck i kvällsverksamheten på Gluggen. Förutom Arbogaungdomarna har även andra ungdomar kommit till verksamheten. Kommunen har under våren haft problem med ungdomar som rört sig på stan. En del av dessa finns även med i Gluggens verksamhet. Ungdomsenheten har haft samtal med Socialförvaltningen för att hitta en lösning för att hjälpa ungdomarna och därför erbjudit Socialförvaltningen att få vara på Gluggen någon gång i veckan

för att kunna möta dessa ungdomar som är i behov av stöd men som inte alla gånger aktivt söker det. För att säkra upp verksamheten för ungdomarna planeras att till hösten ha en form av inskrivning även i kvällsverksamheten för att göra den tryggare. Ungdomen får då skriva under att man känner till ordningsreglerna i verksamheten och kontaktuppgifter till vårdnadshavare skrivs in, åldersgränsen sänks till 18 år vilket är den vanliga åldersgränsen för fritidsgårdar i närområdet. Gluggenpersonalen hade i april två planerings- och fortbildningsdagar då socialtjänst, säkerhetssamordnare, verksamhetschef för Cirrusgården bjöds in för samtal om ungdomssituationen i staden. Även polisen var inbjuden men de hade ingen möjlighet att komma.

Samverkan mellan skolan och Gluggen fortsätter; familjecoachen från Nybyholmsspåret har funnits på plats vissa eftermiddagar, skolan har fått låna lokaler för extraordinära situationer då de behövt bedriva enskild undervisning och Gluggen fortsätter att delta i elevhälsoarbetet.

Vårdnadshavar- och elevenkäter genomförs under hösten, varför resultatet för år 2023 kommer att redovisas i årsredovisningen i januari 2024.

Indikatorer	Kön	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Målvärde	Mål	Bedömning	Trend
		2020	2021	2022	2023	2023	2026		
1:01 Vårdnadshavarenkäter i förskolan ska visa att barns trygghet ökar		99.5%	95.6%	95.9%		>96.0%	>96.0%	○	
1:02 Elevenkät F-3, Elevers trygghet ska öka	♀	95.9%	94.7%	93.1%		>94.0%	>94.0%	○	-
1:03 Elevenkät 4-6, Elevers trygghet ska öka	♀	90.9%	95.1%	88.7%		>89.0%	>89.0%	○	-
1:04 Elevenkät 7-9, Elevers trygghet ska öka	♀	92.8%	91.5%	91.3%		>92.0%	>92.0%	○	-
1:05 Elevenkät GY, Elevers trygghet ska öka	♀	97.6%	97.0%	100.0%		100.0%	100.0%	○	-

Utifrån Kommunfullmäktiges mål 2, Arboga är tryggt och inkluderande, kan det konstateras att arbetet med trygghet och inkludering är ständigt pågående i nämndens verksamheter. Sammanfattningsvis har nämndens verksamheter en hög upplevelse av trygghet. Inom förskolan genomförs trygghetssamtal och trygghetsvandringar. Ett fokusområde inför kommande läsår är att se över informationen som sker vid lämning och hämtning av barn. I grundskolan är några av åtgärderna för att främja trygghet relationsbyggande aktiviteter, Agera tillsammans och MVP, bestämda placeringar i matsalen, pedagogstyrda strukturerade rastaktiviteter bland de yngre eleverna samt elevvärdar och elevcaféer på högstadieskolorna. I gymnasieskolan genomförs regelbundna årskursvisa informationsträffar med eleverna där aktuella frågor behandlas. Ett synligt och närvarande ledarskap där rektor hälsar välkommen på morgonen och syns frekvent bland eleverna under dagen skapar trygghet. Elevhälsan, det vill säga kuratorer, skolsköterskor, skolläkare, psykolog samt speciallärare/specialpedagoger, har en viktig roll i trygghetsarbetet på våra skolor. Fritidsgården Gluggen träffar många Arbogaungdomar efter skoltid och har samarbeten med bland annat biblioteket för att skapa trygga vuxennätverk runt ungdomarna.

Många ungdomar har besökt kvällsverksamheten på Gluggen. Det har varit en del problem med ungdomar på stan och Gluggen har samtal med Socialförvaltningen för att hitta olika lösningar.

Kommunfullmäktiges mål 4 Ett rikt och varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter

BUN mål 2. Barn och ungdomar ska erbjudas attraktiva och ändamålsenliga fritids- och kulturverksamheter

Bedömning	Trend
	→

Kommentar:

Kulturskolan har ett rikt utbud av aktiviteter: dans, film, sång, musikproduktion och instrument (stråk, blås, piano, gitarr/bas, slagverk). Kulturskolan samarbetar mycket över ämnesgränserna för att variera undervisningen så mycket som möjligt. Att erbjuda alla instrument är en förutsättning för att kunna bilda orkestrar vilket i sin tur gör att eleven får mer tid till sitt intresse och därmed möjlighet till större och fler upplevelser.

Andra aktiviteter är musik i förskola med språket i fokus, ett Kulturrådsprojekt där musikstunder med barnen varvas med träffar för personalen då de får kunskap om hur man kan arbeta med musiken som medel för att nå förskolans kunskapsmål i språk och matematik.

Gluggens verksamhet är öppen för alla och alla aktiviteter är kostnadsfria. Verksamheten bygger mycket på att ungdomarna själva ska engagera sig och skapa aktiviteter och personalen ska stötta och hjälpa. Det bidrar till att verksamheten erbjuder attraktiva och ändamålsenliga verksamheter. Aktiviteterna består av rörelse/sport, matlagning/bakning, konst/kultur/skapande. Att på Gluggen få träffa trygga vuxna för samtal och stöd gör att ungdomarna trivs i verksamheten.

Några händelser från verksamheten:

- Ett dans- och filmprojekt inom Regional kulturskola kallat Väsen genomfördes vid Maxelmossen. Danselever och pedagoger från Skinnskatteberg, Västerås och Arboga sammanstrålade för att göra dansimprovisationer utomhus, vilka filmades med hjälp av Arbogas filmelever.

- Elever i årskurs 2 genomförde en gemensam konsert i Medborgarhuset. Årets tema var restaurang och mysteriet med den försvunna pizzadegen. Det blev en mycket lyckad konsert och barnen sjöng fantastiskt fint.

- Kulturskolans danselever genomförde sin vårshow med temat hav inför två fullsatta salonger.

- Under Arboga Kulturvecka bjöd Kulturskolan in alla förskoleklasser, hade Öppet hus samt genomförde konsert i Ahllöfsparken med skolans orkestrar. Eleverna i årskurs 2 genomförde sin Restaurangkonsert, denna gång inför sina skolkamrater och förskolebarn.

- I Hallstahammar genomfördes en konsert tillsammans med den meriterade dirigenten Cecilia Rydinger. Nicolaistråket, med barn i mellanstadieåldern, spelade i Västerås tillsammans med elever från Västerås, Sala och Hallstahammar. På en resa till Furuvik genomförde orkestrar och dansgrupper i "mellanåldern" en konsert i Sala.

- På fritidsgården Gluggen ägnades några veckor till akrylmålning och i februari ordnades en utställning. Cirka 45 individer ställde ut med totalt 100 tavlor.

- En vinterkväll under sportlovet var ett 50-tal ungdomar från fritidsgården tillsammans med Svenska kyrkan i skidbacken och åkte skidor och pulka. Kvällen avslutades med korvgrillning och de som ville fick sedan fortsätta med att delta i bilkurragömma som även det anordnades av Svenska kyrkan.

- Kvällsverksamheten på Gluggen har haft ett högt tryck hela vintern och våren fram tills att det blev varmt ute. Det har varit olika gänggrupperingar som rört sig in och ut ur verksamheten. Tyvärr har en del av dessa ungdomar även varit ute på stan och stökat.

- Rörelsesatsningen "You never walk alone" har fortsatt. Målet denna gång var att ta sig ner till Kapstaden. Ungdomarna har koll på sin stegapp i telefonen och rapporterar in till Gluggen hur långt de går varje dag.

Under Kristi himmelfärdshelgen genomförde Ungdomsfullmäktige och de som engagerat sig i Gluggens arbetsgrupper en resa till Liseberg.

Dans för hälsa finns detta läsår i två varianter: Move för mellanstadieelever och Dans för hälsa för höstadie- och gymnasie-elever.

Indikatorer	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
Gluggen ska minst ha 150 inskrivna besökare i årskurs 4 - 6			204	189		150	150	○	-
Minst 30 avgiftsfria lovaktiviteter ska erbjudas och samordnas inom förvaltningen		60	45	43		30	30	○	-
Antal barn som kulturskolan når utanför avgiftsbelagd verksamhet ska vara minst 200	♿	200	200	500	528	200	200	●	↗
Antal barn som är kvar i kulturskolans avgiftsbelagda verksamhet efter sex terminer ska inte understiga 75			272	289		250	250	○	-

Barn- och utbildningsnämndens verksamheter arbetar för att nå Kommunfullmäktiges mål 4, Ett rikt och varierat utbud av fritids- och kulturaktiviteter, bland annat genom att Kulturskolan har ett rikt utbud av aktiviteter: dans, film, sång, musikproduktion och instrument. Ett kulturrådsprojekt som genomförs är musik i förskola med språket i fokus, hur man kan arbeta med musiken som medel för att nå förskolans kunskapsmål i språk och matematik.

En filminspelning i Arboga på Dansens dag, 29 april, där filmelever från Arboga kulturskola filmade danselever som dansade utomhus i skogen under temat Väsen.

Dans för hälsa finns detta läsår i två varianter: Move för mellanstadieelever och Dans för hälsa för höstadie- och gymnasieelever.

Gluggens verksamhet är öppen för alla och alla aktiviteter är kostnadsfria. Verksamheten erbjuder attraktiva och ändamålsenliga aktiviteter i samråd med ungdomarna. Att på Gluggen få träffa trygga vuxna för samtal och stöd gör att ungdomarna trivs i verksamheten.

Kommunfullmäktiges mål 5 En ekologisk hållbar kommun

Samtliga verksamheter som Barn- och utbildningsnämnden ansvarar för, arbetar med hållbar utveckling. För de läroplansstyrda verksamheterna ingår hållbar utveckling i styrdokumentet. Verksamheternas uppdrag är bland annat att genom ett miljöperspektiv ge barn och elever möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor.

För att säkerställa att förskolorna är kemikalie- och klimatsmarta arbetar alla förskolor utifrån riktlinjen "Våra steg mot en giftfri förskola".

Maten i våra matbespisningar anpassas efter säsong för att minska klimatavtrycket.

Vi ser att det finns ett starkt intresse och engagemang för miljön bland våra barn och elever. Det är en naturlig del av utbildningen.

Strategiskt område Inspirerande lärande och arbete

Kommunfullmäktiges mål 6 En god och likvärdig utbildning för alla

BUN mål 3. Alla elever upplever studiero

Bedömning	Trend
	↗

Kommentar:

I delårsrapporten finns inga utfall för de indikatorer som används till nämndmål "BUN mål 3. Alla elever upplever studiero". Enkäterna som ligger till grund för indikatorerna genomförs under höstterminen. Verksamheten har ändå gjort en sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och uppskattad trend utifrån de andra aktiviteter och faktorer som avser att främja barns och elevers upplevelse av studiero.

Verksamhetsområde grundskola

Studiero är beroende av det övriga arbetet som sker på skolan, både kopplat till elevhälsans arbete samt undervisningens kvalitet. En skolmiljö med studiero som skolorna identifierat kännetecknas av att;

- klassrumsmiljön har god kvalitet genom att det finns ett samlat arbete med att skapa studiero som eleverna deltar i och där elever ges möjlighet att ta ansvar för att göra de uppgifter läraren har planerat och inte blir störda när de utför dessa.
- undervisningen präglas av ett tryggt klimat med tillitsfulla relationer där det är naturligt att ha olika åsikter och är tillåtet att misslyckas.
- lärarna tar ledarskapet i klassrummet genom att uttrycka tydliga förväntningar, uppmärksammar ett önskvärt beteende samt själva är goda förebilder.
- lärarna agerar både proaktivt och reaktivt när det finns ordningsproblem i en grupp eller med enstaka elever.

Alla elever har rätt till en skolmiljö som präglas av studiero. Att undervisningen har ett tydligt fokus och är varierad är faktorer som tillsammans med en trygg och stödjande lärandemiljö ger goda möjligheter för eleverna att följa undervisningen. Skolverket skriver i sin text Främja trygghet och studiero (2021) att det är flera delar som är av vikt för att skapa trygghet och studiero. I texten lyfts elevens delaktighet och individanpassningar som centrala för god undervisning. Det kan även handla om att tydliggöra lektionens innehåll, ha en varierad undervisning samt att ge förklaringar kring vad som görs och varför.

Elevenkäter genomfördes under hösten 2022 och ska genomföras igen under hösten 2023. Vi ser att resultaten i kommunen på generell nivå har förbättrats. Vi noterar att flickors upplevelse av studiero har minskat i både 4–6 samt 7–9.

De åtgärder som vidtagits på skolorna för ökad studiero är:

- Utvecklingsarbetet kring särskilda undervisningsgruppen i årskurs 7–9 fortgår och flera positiva effekter kan konstateras, både gällande kunskapsresultat och utveckling av sociala färdigheter.
- Fortsatt arbete med undervisningsutveckling bland annat genom IFOUS-programmet och kooperativt lärande i klassrummet. Metoder som bygger på kooperativt lärande har i klasser tidigare visat sig bygga goda relationer mellan klasskamrater och ökat känslan av samhörighet. Skolorna beskriver att kooperativa strukturer bidrar till god undervisning och att det finns olika aspekter på studiero beroende på vilken aktivitet som genomförs. Det kooperativa klassrummet bygger på dialoger i både par och grupp, vilket innebär att eleverna behöver förstå att ett samtalande klassrum också är studiero.
- Aktivt arbete med struktur på lektionerna genom att samtliga lektioner oavsett lärare innehåller start, mål, arbets sätt, sammanfattning och ett avslut. En tillrättalagd lärmiljö bidrar till studiero. Att all personal har en samsyn på vad studiero innebär och förmedlar detta i samband med uppgifter som eleverna ska arbeta med.
- Kontinuitet med samma lärare bidrar till relationskapande och studiero. Flera av våra enheter beskriver att de har haft en liten personalomsättning vilket troligen påverkar upplevelsen av både studiero och trygghet.

- Upplevelsen av stimulerande och intresseväckande undervisning har av eleverna tagits fram som en åtgärd för att skapa studiero. Motivation påverkar klimatet i klassrummet. Även att tydliggöra förväntningar för eleverna kan bidra till ökad lust till lärande och ge en effekt på studiero.

Verksamhetsområde gymnasium

Möjligheten till delaktighet och inflytande är stor. Vasagymnasiet har flera olika informations- och diskussionsforum som till exempel skolkonferens, möten med alla elevskyddsombud en gång per månad samt årskursvis information i aulan var sjätte vecka där frågor som rör tryggheten på skolan, frågor som rör studieron, information om allt som händer på skolan, studietips och andra aktuella frågor tas upp.

För både pojkar och flickor i årskurs 2 ökar upplevelsen av studiero, men vi kan dock se en viss skillnad mellan pojkar och flickors skattning. Detta kommer vi att fortsätta att följa upp och arbeta vidare med. Våra fräscha lokaler möjliggör studiero och vi har många platser och grupprum att studera vid. Lärarna använder i stor utsträckning grupprum och andra mindre lektionssalar parallellt i sin undervisning för redovisningar eller att några elever arbetar bättre i en mindre lokal/grupprum när så är lämpligt.

För att ytterligare stärka eleverna i deras utveckling är ett av försteläraryuppdragen 2022 - 2024:

- Elevernas ansvar för sitt lärande och sina studieresultat samt förståelse för utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Elevernas förståelse för framtida studier eller yrkesliv.

Vi har infört en grupp, "Slussen" (IMAd), där elever får träna på rutiner, göra studiebesök och andra aktiviteter för att sedan kunna gå in i någon av de andra IMA-grupperna för studier eller praktik.

Verksamhetsområde elevhälsa

Enligt de hälsofrågor som skolsköterskorna ställer till elever i årskurs 4, 8 och årskurs 1 på gymnasiet är trenden att upplevelsen av studiero fortsätter att minska sedan tidigare år. Liksom tidigare så ökar studieron i takt med åldern, men tendensen är ändå att den sjunker i alla tre grupperna. I årskurs 4 uppgår 59% av eleverna att de har god eller mycket god studiero på lektionerna. I årskurs 8 är motsvarande siffra 65% och i gymnasiets årskurs 1 är den 78%, en minskning på mellan 4 och 14% jämfört med föregående år.

Vårdnadshavar- och elevenkäter genomförs under hösten, varför resultatet för år 2023 kommer att redovisas i årsredovisningen i januari 2024.

Indikatorer	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
2:02 Elevenkät F-3, Elevers studiero ska öka	♀	64.1%	70.1%	82.4%		>83.0%	>83.0%	○	-

2:03 Elevenkät 4-6, Elevers studiero ska öka		63.8%	84.5%	82.2%		>83.0%	>83.0%		-
2:04 Elevenkät 7-9, Elevers studiero ska öka		76.2%	69.6%	73.9%		>74.0%	>74.0%		-
2:05 Elevenkät GY, Elevers studiero ska öka		84.0%	90.9%	94.3%		>95.0%	>95.0%		-

BUN mål 4. Barngruppernas storlek ska ligga inom Skolverkets riktlinje

Bedömning	Trend
	→

Kommentar:

I delårsrapporten finns inga utfall för de indikatorer som används till nämndmål "BUN mål 4. Barngruppernas storlek ska ligga inom Skolverkets riktlinje". De mätningar som ligger till grund för indikatorerna genomförs under höstterminen. Verksamheten har ändå gjort en sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och uppskattad trend utifrån hur verksamheten var organiserad under vårterminen.

Som riktmärke för antal barn i en barngrupp rekommenderar Skolverket 6-12 barn för barn i åldern 1-3 respektive 9-15 för barn i åldern 4-5 år. Riktmärket ska tolkas som något att förhålla sig till och inte något statistiskt. Det kan alltså vara både färre och fler barn i en barngrupp än vad riktmärket anger, beroende på hur andra faktorer fungerar tillsammans. Dessa faktorer är personalens utbildning och kompetens, personaltäthet, barngruppens sammansättning samt den fysiska miljön (Skolverket 2017).

Enligt tradition arbetar man ofta i arbetslag med tre pedagoger inom förskoleverksamhet. Organisationen i Arboga är i stället uppbyggd i team där två pedagoger arbetar tillsammans med en mindre grupp barn.

Att arbeta i mindre grupper under större delen av dagen är en framgångsfaktor. Färre barn gör att det blir lugnare och intrycken minskar, vilket har lett till att det är lättare för barnen att stanna kvar i aktiviteterna. När pedagogerna håller på rutiner skapar de trygghet för barnen, de vet vad som förväntas. Interaktion mellan barn och pedagog, där dialog och lyssnande sker, är en viktig faktor för att kvalitetssäkra undervisningen.

Flera förskolor har arbetat med organiserade lekgrupper, vilket bidragit till att barn fått lära känna olika individer samt utveckla sitt sociala samspel. Vi-känslan har stärkts och nya vänskapsband har bildats. Lekgrupperna har även varit ett bra tillfälle för barn att kunna återhämta sig genom att få en lugnare stund under dagen.

Indikatorer	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
-------------	-----	-------------	-------------	-------------	-------------	---------------	----------	-----------	-------

Barn per barngrupp 1-3 år (småbarnsgrupp) i förskola, kommunal regi, antal	9,0	9,0	10,0	<12,0	<12,0		→
Barn per barngrupp 4-5 år i förskola, kommunal regi	12,9	12,3	12,5	<15,0	<15,0		→
Personaltäthet, inskrivna barn per årsarbetare i förskolan, kommunal regi, antal	5,6	5,6	5,1	<5,1	<5,1		↗

BUN mål 5. Måluppfyllelsen förbättras inom nämndens verksamheter

Bedömning	Trend
	↗

Kommentar:

I delårsrapporten finns inget utfall för 2023 gällande de indikatorer som ligger till grund för "BUN mål 5. Måluppfyllelsen förbättras inom nämndens verksamheter". Indikatorerna är kopplade till Kolada, och publiceras först under hösten. Verksamheten har ändå gjort en sammanfattande bedömning av måluppfyllelse och uppskattad trend utifrån de utfall vi kan se i skolornas interna system.

Verksamhetsområde förskola

"Utbildningen i förskolan ska bidra till att barnet utvecklar en förståelse för sig själv och sin omvärld. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska vara grunden för utbildningen. Den ska präglas av att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Utbildningen i förskolan ska ta sin utgångspunkt i läroplanen samt barnens behov, erfarenheter och det de visar intresse för. Flödet av barnens tankar och idéer ska tas tillvara för att skapa mångfald i lärandet" (Lpfö 18).

I förskolans läroplan, Lpfö 18, finns 33 målområden och 51 riktlinjer som ska genomsyra hela verksamheten. Inom målområdet omsorg, utveckling och lärande ska barnen ges förutsättningar att utveckla sin identitet och tillit till sin förmåga, sin nyfikenhet och lust att lära. Varje barn ska stöttas i att fungera både enskilt och i grupp, hantera konflikter, lyssna på och reflektera över andras och sina egna uppfattningar samt utveckla sin fantasi och föreställningsförmåga. Vidare ska barnen ges möjlighet att utveckla sina motoriska färdigheter och kunskaper kring begrepp, kommunikation, digitala medier, tal- och skriftspråk, kultur, matematik, naturvetenskap samt teknik. Pedagogerna arbetar under läsåret med alla målområden utifrån barnens ålder och mognad, men det prioriterade målområdet för läsåret är att stärka barnens språkliga förmåga.

Skollagen, Läroplanen (Lpfö 18) samt de kommunala målen och riktlinjerna reglerar innehållet i förskolans utbildning, vilken ska lägga grunden för ett livslångt lärande. Utbildningen ska vara rolig, trygg och lärorik för alla barn som deltar. Den ska utgå från en helhetssyn på barnen och deras behov, där omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Läroplanen innehåller inga

mål för vad enskilda barn ska ha uppnått vid olika tidpunkter eller i olika åldrar. Det finns inte heller fastställda normer eller nivåer för vilka förmågor eller kunskaper barnen ska utveckla. Kunskapen om varje barns lärande och utveckling ska heller inte användas för att kategorisera, sortera eller jämföra barnen, utan ska i stället vara ett underlag för att planera den fortsatta verksamheten med barnen.

Skolverket (2022) har en nationell målsättning för ökad kvalitet och likvärdighet i förskolan, där alla barn ska möta en likvärdig utbildning av hög kvalitet som ger dem goda möjligheter att leka, utvecklas och lära samt förbereder dem för fortsatt utbildning. Det är av största vikt att alla barn stimuleras i sin språkutveckling i svenska och ges goda möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera.

Under läsåret har samtliga förskolor arbetat utifrån språkmaterialet Bornholmsmodellen (Kjeldsen, 2019), vilket forskning visar är en framgångsfaktor när det gäller barnens språkutveckling. Det finns mycket positiva resultat från en studie som genomförts på Åland. Resultaten i den studien visar att bland de språktränande barnen minskade andelen barn med lässvårigheter från årskurs 1–9 med hälften, jämfört med de barn som inte arbetat med Bornholmsmodellen. Barnen på förskolorna har visat stort intresse kring sång, rim och ramsor vilket ger möjligheter till att stärka barnens språkutveckling på ett lekfullt sätt. Modellen har bidragit till en högläsning av högre kvalitet. "Högläsning ger barnen möjlighet att utveckla sitt språk, sin fantasi och sina kunskaper. När du läser för barn hjälper du dem att vidga och nyansera sin syn på världen. Men högläsningen syftar också till att förbereda barnen för de akademiska krav som de kommer att möta i skolan. Den ger barnen nödvändiga kunskaper om olika genrer och texttyper. Att få möjlighet att möta olika författare, texter, budskap och beskrivningar av fantasi och verklighet har såklart ett egenvärde för barnen. Men det ger också värdefulla kunskaper och barnen kan bygga upp olika förståelsestrategier som de sedan har med sig i mötet med all framtida text" (K. Larsson, 2019)

Leken har en stor betydelse i förskolans utbildning och de planerade lekgrupperna som finns på flera förskolor har bidragit till en utveckling av barns språkliga förmåga. I leken vågar barnen ta plats och använder sig av nya ord och begrepp

Målen i läroplanen anger riktningen på förskolans arbete och därmed den förväntade kvalitetsutvecklingen. Graden av måluppfyllelse avgörs genom en bedömning av hur väl förskolorna arbetar i riktning mot målen. Målen anger en riktning att sträva mot och är inte utformade som mål att uppnå eller krav på jämförelse mellan barn. En utmaning är att få fatt på resultatet av de åtgärder som sätts in, eftersom barnens ökade kunnande inte bedöms. Mycket forskning är nu på gång i Sverige inom detta område. Christian Eidevald (2022) menar att förskolan måste tänka om kring dokumentationsarbetet – man behöver komma bort från att dokumentera vad man har gjort och i stället fokusera dokumentationen på hur undervisningen stöttar barnets lärande och utveckling. Förskolan ska lägga sitt fokus på att dokumentera kvaliteten i mötet mellan barn och pedagog.

Arbogas förskolor har även fokuserat på att stärka den sociala förmågan, och syftet med arbetet är att barnen ska kunna leva sig in i varandras livssituation, visa empati och vara en god

medmänniska. "Utbildningen ska ge barnen möjlighet att utveckla sin förmåga till empati och omtanke om andra genom att uppmuntra och stärka deras medkänsla och inlevelse i andra människors situation" (Lpfö, 2018). Pedagogerna har använt olika böcker och material som lockar barnens nyfikenhet, intresse och engagemang, för att arbeta med värdegrundsfrågor och hjälpa barnen sätta ord på och förstå känslor.

På alla förskolor finns en processvägg, en reflektionsvägg, där olika steg av barngruppens utforskande dokumenteras vilket är en viktig arbetsform i undervisningen. Det är formativa processer som har till uppgift att ge barnen en förståelse för utvecklingsprocessen och därmed ett stärkt lärande. Även om samma underlag används för uppföljningen är det viktigt att skilja på barnens process som inriktas på utökat kunnande och förståelse, och personalens uppföljning som riktar in sig mot att utveckla undervisningen.

Antalet barn som behöver extra stöd i sin utveckling ökar. För att ge pedagogerna hjälp och verktyg i det arbetet har barnhälsan inom förskolan utökats med ytterligare en specialpedagog inför läsåret 2022 - 2023. Specialpedagogerna kartlägger behov och handleder pedagogerna. De skriver handlingsplaner och är med i dialoger med vårdnadshavare samt externa kontakter. De deltar även i barnhälsoteamen och leder det främjande och förebyggande arbetet.

Verksamhetsområde grundskola

Kunskapsresultat

Hur resultaten har sett ut över tid och på elevgruppsnivå finns analys på varje skola och den enskilda elevens och gruppens progression kan tydligt följas. Vissa år kan vissa grupper ha lägre resultat och likaså åt andra hållet. Det som är intressant utifrån kommunens resultat är trend över tid för att kunna koppla undervisningens kvalitet till effekter på elevers måluppfyllelse. Totalt i Arboga kommun når 57% av eleverna betyg i alla ämnen i årskurs 6 under 2023 och detta är en nedgång från året innan då det var 64%. Detta väcker flera frågor med tanke på hur resultaten ser ut i de lägre åldrarna; handlar det om bedömning av kunskaper och förmågor, handlar det om undervisningens kvalitet eller handlar det om förutsättningar och resurstilldelning?

I årskurs 7 och 8 ser vi liknande resultat. I årskurs 7 har vi 59% av alla våra elever som lyckas få ett godkänt betyg i alla ämnen och i årskurs 8 har vi 49% totalt. När eleverna sedan får slutbetyg i årskurs 9 ökar måluppfyllelsen till 65,5%, ungefär liknande värde som förra året.

När vi tittar på behörighet till gymnasiet så kan vi konstatera att det ligger strax under 70% i årskurs 7 och 8. I årskurs 9 i år preliminärt på 85,4%, förra året hade vi 78%.

Anpassad Grundskola

Alla 16 elever som betygssätts (årskurs 6–9) och läser efter anpassad grundskola läroplan har nått minst betyget E i samtliga ämnen. Alla de elever som bedöms efter anpassad grundskolas läroplan har godtagbara eller mer än godtagbara kunskaper i alla ämnen. Alla elever i årskurs 4–

5 har godtagbara eller mer än godtagbara kunskaper i samtliga ämnen. I årskurs 1–3 har majoriteten av eleverna nått anpassad grundskolas mål och kunskapskrav på godtagbar nivå.

Årskurs 1–5

Vi ser en fortsatt god trend gällande resultat i årskurs 1-5. Det är glädjande att vi har en generell hög måluppfyllelse på alla våra skolor i årskurs 1, och att skillnaden mellan skolorna har minskat. Tidigare har Nybyholmsskolan haft lägre resultat men vi ser nu att det riktade arbetet börjar ge resultat. Vårterminens resultat på Nybyholmsskolan har ökat i nästan alla klasser utom årskurs 3 som ligger på ungefär samma nivå. Fler elever har klarat målen i idrott då de blev godkända i simning. Här har Nybyholmsspåret varit ett stort stöd då vi genom den resursen har genomfört extra simning på sport- och påsklov.

Om eleverna har kommit till Sverige de senaste åren är det svårt att få godkänt i ämnet SVA (svenska som andra språk). Eleverna behöver öva det svenska språket i flera år innan de når de kunskaper som krävs för att bli godkänd i ämnet. Nybyholmsskolan arbetar intensivt med språkstödande undervisning och har gjort en god analys av hur arbetet skall fortskrida och hur pedagogerna ska arbeta med språkutvecklande undervisning. Skolan har ett flertal elever med annat modersmål och 38% av dem har rätt att läsa svenska som andra språk. Eleverna med annat modersmål behöver flera år på sig i grundskolan för att behärska det svenska språket så pass väl att det ger goda resultat och betyg. Det är skillnad på ett talat språk och ett skolspråk och det är skolspråket som ger skillnad i omdömen och betyg. Elever som inte klarar godkänt är oftast elever som behöver flera år på sig att behärska skolspråket.

Även Gäddgårdsskolan har tidigare haft utmaningar med kunskapsresultaten i alla ämnen i de yngre åren, men även här ser vi stabilare resultat.

Måluppfyllelsen i de yngre årskurserna är generellt hög. Om vi tittar på elever i kommunen efter ett läsår så minskar skillnaderna mellan våra skolor. Det är våra två skolor med högre socioekonomiskt index som visar på lägre resultat. Om vi tar hänsyn till index så levererar skolorna som förväntat. Index är beräknat på elevernas gymnasiebehörighet och det dröjer några år tills vi kan se resultaten av de elever som nu lämnar årskurs 5 från Nybyholmsskolan. Tidigare år har vi noterat att resultaten i årskurs 3 går nedåt en aning och vi har funderat på om det är de nationella proven som bidrar till att bedömningen blir mer träffsäker, men i år ser vi ingen större skillnad på elevgruppernas resultat från årskurs 2 till 3, vilket är glädjande. I årskurs 4 och 5 är det lägre måluppfyllelse på Nybyholm jämfört med de andra skolorna men elevgrupperna har haft en bra progression utifrån tidigare års resultat. Matematik och svenska som andra språk är ämnen som sticker ut.

Götlunda, Brattbergsskolan och Ladubacksskolan är de skolor som över tid har en ganska jämn resultatutveckling mellan årskurser. Ibland kan vissa årskurser ha ett lägre resultat men generellt har de en måluppfyllelse runt 90%.

Årskurs 6

Meritvärdet är lite lägre än förra året. Det vi kan notera i år är att meritvärdet är högst på Götlunda (242), sedan på Stureskolan (223) och att Gäddgårdsskolan (196) har det lägsta värdet. Vi har dock de svåraste förutsättningarna på Gäddgårdsskolan.

Terminsbetygen i årskurs 6 våren 2023 visar att det är totalt 57,4% av eleverna som uppnått godkända betyg (A-E) i samtliga lästa ämnen i Arbogas kommunala skolor (år 2022 var det 64%). Om dessa elever skulle söka in på gymnasiet med de betyg de har idag så skulle 79% (79,9% år 2022) kunna söka ett nationellt program. Detta innebär att 21% av våra elever i årskurs 6 saknar betyg i minst ett kärnämne (svenska, matematik eller engelska). Det vi kan se är att fler flickor når gymnasiebehörighet. Pojkarna har högre meritvärde och det är fler pojkar som har betyg i alla ämnen. Det är fler pojkar än flickor i årskursen (100 pojkar och 75 flickor).

Årskurs 7

Om det vore dags att söka till gymnasiet så skulle i nuläget 73,2% (67% år 2022) av våra elever i årskurs 7 komma in på ett nationellt program.

Vi kan konstatera att alla våra värden i jämförelse med förra året har ökat. Flickorna har högre värden på alla mätvärden. Det skiljer nästan 25 poäng på pojkars och flickors meritvärden. Om vi ser på meritvärdet så håller det sig runt 200 i årskurs 7 de senaste tre åren.

Stureskolan har 40 poäng högre meritvärde än Gäddgårdsskolan. På båda skolorna har flickorna högre meritvärden.

Årskurs 8

I årskurs 8 har vi ett sämre läge än förra årets årskurs 8:or. Förra året var det ingen större skillnad mellan pojkars och flickors resultat. I år har flickorna lägre resultat på alla mätvärden. 57% av eleverna har idag en behörighet till gymnasiet, vilket är ett otroligt lågt resultat jämfört med tidigare år. Här har vi ett stort arbete framför oss inför läsåret 2023 - 2024 då dessa elever ska nå en gymnasiebehörighet.

Denna elevgrupp kommer under kommande läsår 2023 - 2024 att göra sitt sista år på grundskolan. En hel del insatser finns planerade för att öka behörigheten till gymnasiet. Även detta år har vi många fler pojkar än flickor i våra klasser. Även här ligger meritvärdet på runt 200 både 2021 och 2022.

Det är fler pojkar (89 elever) än flickor (64 elever) i årskursen. I denna årskurs har Gäddgårdsskolan högre meritvärde än Stureskolan. På Stureskolan har de dubbelt så många pojkar (49) än flickor (25) och pojkarna har mycket högre meritvärde. På Gäddgårdsskolan är det ungefär lika många pojkar och flickor, och flickorna har ett högre meritvärde. På Stureskolan har pojkarna 40 poäng högre meritvärde och på Gäddgårdsskolan har flickorna 25 poäng högre.

Årskurs 9

Vi har bättre resultat än föregående år på våra preliminära resultat. Meritvärdet och gymnasiebehörigheten är högre. Vi kan notera att flickornas mätvärden i år är en aning lägre än pojkarnas till skillnad från året innan. Även i denna årskurs har vi betydligt fler pojkar än flickor.

Vi har ännu inte fått några nationella resultat att jämföra med. 15% av våra elever var inte behöriga till ett nationellt program. Stureskolan har 30 poäng högre meritvärde än Gäddgårdsskolan. På Gäddgårdsskolan är det många fler pojkar än flickor (42/27) och de har 35 poäng högre meritvärde än flickorna. På Stureskolan är det också fler pojkar (42/33). På Stureskolan har flickorna 25 poäng högre meritvärde.

På Stureskolan är det över 90% av eleverna som når en behörighet till ett nationellt program och på Gäddgårdsskolan är det 80%. Om vi räknar bort mottagningsgruppen, som är stationerad på Gäddgårdsskolan, så har de en behörighet på 83%. Vi har haft nyanlända elever under året, bland annat från Ukraina och de har naturligtvis inte nått betyg i svenska som andra språk.

På Gäddgårdsskolan är det procentuellt stor skillnad på antalet elever med annat modersmål, jämfört med Stureskolan. Elever med annat modersmål är 22 av 69 (31,8%) På Stureskolan är det 17 av 75 (22,6%). Det är totalt 17 elever som har läst svenska som andra språk i årskurs 9 och av dem är det 13 elever som fått ett godkänt betyg. Det är en ökning av elever som får betyg i det ämnet. Året innan 2021 var det 60% av eleverna som fick ett godkänt betyg i ämnet och 2022 var det 70% av eleverna. Årets siffra är preliminärt 76,5%.

Nationella prov

Siffrorna för de nationella proven är preliminära i vårt system och de officiella siffrorna kommer senare under hösten. Målet för årets nationella prov i årskurs 3 är uppnått enligt de preliminära siffrorna. Generellt kan sägas att korrelationen mellan betyg och nationella provresultaten behöver analyseras djupare.

Likvärdighet

Ett av de viktigaste målen för skolhuvudmän är att säkerställa att alla elever får likvärdiga förutsättningar. Enligt skollagen innehåller begreppet likvärdig tre olika aspekter:

- lika tillgång till utbildning
- lika kvalitet i utbildningen
- skolans uppdrag att kompensera för skillnader i elevernas förutsättningar

Inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet gör huvudman och rektor inom grundskolan en nulägesanalys med fokus på likvärdigheten. Befintliga utvecklingsbehov och insatser identifieras och följs upp för att se om de bidrar till en ökad likvärdighet. Likvärdig utbildning innebär inte att den ska vara likformig eller att alla barn och elever ska få lika mycket resurser. Huvudmännen har ett kompensatoriskt uppdrag och de nationella målen kan nås på olika sätt beroende på lokala behov och förutsättningar.

I Skolverkets lägesbedömning från 2023 konstateras att svenska elevers kunskaper ligger på en god nivå i en internationell jämförelse. Samtidigt tyder resultaten i senare års internationella studier på en negativ utveckling och skillnaderna mellan elevgrupper och skolor i Sverige har ökat under en längre tid. För att möta de ökade skillnaderna i elevers kunskaper behöver undervisningens kvalitet stärkas och bli mer likvärdig.

Skolverket ser allvarligt på att kunskapsskillnaderna mellan elevgrupper och skolor ökar liksom den pedagogiska segregationen, trots flertalet satsningar de senaste decennierna. Huvudmännen får alltmer skilda förutsättningar att genomföra sitt uppdrag och elever i olika delar av landet erbjuds i dag inte en utbildning av likvärdig kvalitet.

Skolverket ser några nyckelfrågor som är särskilt angelägna för att förbättra undervisningens kvalitet och stärka elevers kunskapsutveckling:

- Rektorsomsättningen behöver minska för att skapa bättre kontinuitet i det pedagogiska ledarskapet. Rektorer måste få bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Stat och huvudmän behöver se över möjligheter att förbättra rektorers arbetssituation, exempelvis genom att anställa avlastande administrativ personal. Genom en förbättrad arbetssituation kan omsättningen av rektorer minska vilket stärker skolans inre arbete och lärarnas ledning och stöd.
- Den pedagogiska segregationen måste brytas – fler skickliga lärare behöver arbeta på skolor med mindre gynnsamma förutsättningar. Vid sidan av de insatser som görs för att fler ska välja läraryrket behöver ansvariga inom skolväsendet arbeta aktivt för att öka andelen behöriga och undervisningsskickliga lärare på skolor med mindre gynnsamma förutsättningar. Huvudmän och rektorer behöver även se över behovet av kompletterande kompetenser inom skolan som kan avlasta lärarna och frigöra tid för undervisning.
- Elever behöver få det stöd och den stimulans de behöver redan från start. Tidiga insatser är avgörande för att små utmaningar inte ska växa sig stora. Elever får i dag inte alltid det stöd och den stimulans de har rätt till. Stödet är inte tillräckligt och det sätts ofta in för sent. Det leder till att skolan inte alltid förmår att kompensera för elevernas skilda förutsättningar. För att alla elever ska ha möjlighet att lyckas i skolan behöver tillgången till specialpedagogisk kompetens förstärkas i hela skolväsendet.

Det ekonomiska läget och den demografiska utvecklingen riskerar att ytterligare öka skillnaderna i huvudmännens kapacitet att finansiera och styra förskola, skola och kommunal vuxenutbildning. En försämrad kommunal ekonomi kan skapa ett tryck på skolans ekonomiska ramar och det är viktigt att skolans verksamhet värnas för att bibehålla kontinuitet och stabilitet i utbildningen. För att öka kvaliteten och likvärdigheten i skolan bedömer Skolverket att staten behöver ta ett större ansvar för skolan. Det handlar exempelvis om ett ökat ansvar för finansiering och att i dialog med huvudmän långsiktigt stärka skolutvecklingsarbetet. Att staten tar ett större ansvar betyder dock inte att styrningen behöver bli mer detaljerad. Ökad styrning behöver kombineras med en ökad tillit till skolans professioner – det är lärarnas kunskaper och erfarenheter som ska styra i klassrummet.

Modersmål och studiehandledning

Flerspråkighet är på flera sätt en resurs för både individen och samhället. Därför är det viktigt att undervisningen i skolan bejakar elevernas flerspråkighet och att lärare i alla ämnen tar ansvar för elevernas språkutveckling. Andelen flerspråkiga elever i den svenska skolan ökar och det innebär också att många lärare möter en språklig mångfald i sin undervisning. Enligt läroplanen för grundskolan ska undervisningen främja lärandet och kunskapsutvecklingen genom att utgå från elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper.

Det är viktigt att de barn som har utvecklat ett modersmål innan de börjar skolan får fortsatt stöd på det språket, såväl hemma som i förskolan. I skolan gynnas språkutvecklingen av att eleven får undervisning på modersmålet. I läroplanen för grundskolan står att skolans uppdrag utgår ifrån tanken att "språk, lärande och identitetsutveckling är nära förknippade." En språklig identitet kan till exempel rymma att vara sig själv på ett visst språk och att ha självförtroende på detta språk. Genom språket får individen inte bara ord och begrepp, utan även värderingar och normer. (Skolverket, 2015 Studiehandledning på modersmålet).

Arboga erbjuder modersmål i arabiska, kurdiska, serbiska, tigrinja, ryska, tyska, dari, persiska och urdu. Det har varit svårt att finna modersmållärare i vissa språk, varför kommunen har samarbetat med Köpings kommun gällande annonser och även delat på tjänster.

Modersmålsundervisningen är frivillig och sker utanför den ordinarie lektionstiden i grundskolan och anpassad grundskola, vilket kan vara en utmaning. Modersmållärarna upplever att det är svårt att få elever i högstadiet och gymnasiet att delta. De är anmälda men kommer sporadiskt till lektionerna då umgänge med kamrater lockar mer. Modersmållärare kontaktar alltid vårdnadshavare vid frånvaro och önskemålet från vårdnadshavare är att barnet ska gå på modersmål.

Studiehandledare i Arboga kommun arbetar på alla skolor och flera har elever på 2–3 skolor. Under läsåret 2022 - 2023 startades ett arbete med att utveckla studiehandledningen. Elever har behov av studiehandledning före, under eller efter lektion och studiehandledaren ska inte agera 'översättare' utan har en viktig stödjande roll att spela i elevernas språk- och kunskapsutveckling. Skolor som har stort behov av studiehandledning märker en positiv skillnad när det finns kontinuitet under flera år. Samplanering med ämneslärare och gemensam planeringstid ger bättre förutsättningar för både elev och ämneslärare.

Undervisningen och elevhälsans verksamhet bör utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver och att resursfördelningen och stödåtgärderna är anpassade till lärarnas värdering av elevernas utveckling. Elevhälsans systematiska kvalitetsarbete identifierar främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Elevhälsans arbete

Undervisningen och elevhälsans verksamhet bör utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver samt att resursfördelningen och stödåtgärderna är anpassade till

lärnarnas värdering av elevernas utveckling. Elevhälsans systematiska kvalitetsarbete identifierar främjande, förebyggande och åtgärdande insatser.

Ingenstans i forskningen, i regeringens eller i Skolverkets utredningar finns det klart definierat hur elever i behov av särskilt stöd ska beskrivas eller hur åtgärder för denna elevgrupp ska utformas på bästa sätt. Elevens svårigheter kan ses från två olika håll:

1:

- Eleven ses i ett sammanhang
- Mötet mellan elevens förutsättningar och skolans miljö skapar svårigheter
- Svårigheter uppstår av olika anledningar och i olika miljöer
- Stödet ges så långt det är möjligt inom ordinarie undervisning och fokus är att så långt det går individualisera undervisningen

2:

- Elevers egenskaper står i fokus
- Orsaker till svårigheter söks hos eleven
- Diagnoser
- Stödet ges av speciellt utbildade
- Målet med undervisning är att rätta till elevens brist

3 kap 2 § (skollagen) Alla barn och elever i samtliga skolformer och i fritidshemmet ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål.

Elever som till följd av en funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav eller kravnivåer som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser.

När vi ser eleven i ett sammanhang och att svårigheter uppstår i mötet mellan elevens förutsättningar och skolans miljö så har vi förflyttat perspektivet från det kategoriska (1:) till det relationella (2:). Det relationella perspektivet är grunden till den elevhälsoplan som har tagits fram som utkast till läsåret 2023 - 2024. Differentierad undervisning (Wallberg, 2019) och tillgängligt lärande blir en naturlig följd av ett perspektivskifte.

Elevhälsans arbete är av central betydelse för att elevernas skolsituation blir den bästa tänkbara. Framgångsrika skolor kännetecknas ofta av att det finns en väl fungerande elevhälsa som även ges utrymme att arbeta med det förebyggande och främjande arbetet. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt specialpedagog eller speciallärare.

När en elevs behov av särskilt stöd utreds är huvudregeln också att samråd ska ske med elevhälsan, om det inte är uppenbart obehövt. Det gäller samtliga skolformer som omfattas av skollagens bestämmelser om särskilt stöd.

Elevhälsans uppdrag är sedan tidigare att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål och att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande. Sedan den 2 juli 2023 gäller även några nya skrivningar i skollagen som syftar till att stärka elevhälsan. Ändringarna innebär bland annat att elevhälsans arbete ska bedrivas på individ-, grupp- och skolenhetsnivå och i samverkan med lärare och övrig personal. Elevhälsan ska vara en del av skolans systematiska kvalitetsarbete och det förtydligas i skollagen att den ska samverka med hälso- och sjukvården och socialtjänsten när det behövs. Det införs också krav på att det ska finnas tillgång till specialpedagog eller speciallärare för elevhälsans specialpedagogiska insatser.

I Skolverkets lägesbedömning 2023 ger Skolverket en samlad bild av situationen och utvecklingen i skolväsendet och pekar på vad som behöver utvecklas framåt för att stärka alla barn och elevers lärande, utveckling och hälsa. En prioriterad fråga i lägesbedömningen är att alla elever behöver få det stöd och den stimulans de behöver redan från start och att ett förstärkt hälsofrämjande och förebyggande arbete i skolan då är avgörande.

Ett gott elevhälsoarbete har särskilt fokus på:

- Att eleverna har en hög skolnärvaro vilket är en förutsättning för att kunna tillgodogöra sig undervisningen
- Utveckling mot ett förebyggande och främjande arbete

Utifrån revisionsgranskningen 2020 så behövde elevhälsan i Arboga skapa strukturer och processer som stödjer skolornas arbete med det främjande uppdraget. Arbetet är pågående och planeringen var att göra en systematisk uppföljning av frånvaro med stöd av kommunens handlingsplan. Eftersom det finns korrelationen mellan frånvaro och skolresultat så behöver arbetet med "Handlingsplan för ökad närvaro i Arbogas skolor och förskolor" vara i fokus. Kontinuitet i arbetet har varit svårt då vi under flera läsår påverkats av pandemin. Systematisk uppföljning och skapandet av goda relationer lyfts fram som framgångsfaktorer i handlingsplanen. Att tidigt identifiera elever med frånvaro är av största vikt då giltig frånvaro i yngre åldrar kan leda till ogiltig frånvaro i äldre åldrar.

Den centrala elevhälsans i Arboga har under läsåret hanterat ansökningar av tilläggsbelopp, remisser till anpassad grundskola samt påbörjat utarbetandet av en elevhälsoplan. Elevhälsan har även genomfört intervjuer på alla skolor för att systematisera arbetet som ska ske i hela kommunen.

Prioriterade utvecklingsområden under 2023 från huvudmannen är:

- Fortsätta utveckla elevhälsans arbete till mer främjande och förebyggande och skapa en stödstruktur i en elevhälsoplan utifrån den kartläggning som gjorts. En upptakt till den gemensamma elevhälsoplanen sker vecka 44 på kompetensutvecklingsdagar för personalen.
- Fortsatt arbete med relationsskapande vuxna och elever emellan, samt mellan elever för att skapa en skola präglad av trygghet. Elevhälsan på varje skola har en viktig roll i det främjande och förebyggande trygghetsarbetet.

- Uppdatera och åter igen kommunicera från skolan till elever och vårdnadshavare gällande vikten av närvaro i utbildningen och varför vi kommer att följa upp detta extra noggrant under kommande läsår.

Elevhälsans arbete på skolorna kommer att ha fokus på:

- Tillgängligt lärande fortsätter att utvecklas så att undervisningen i klassrummet når alla elever. Att göra undervisningen så bred som möjligt gör att färre elever behöver extra insatser utanför ordinarie undervisning.
- Riktat stöd till enskilda elever genom regelbundna uppföljningar
- Utveckling av elevhälsans arbete på skolan till exempel genom att hela personalgruppen och elevhälsan tillsammans lyfter några elever eller andra ärenden med en specifik samtalsmetodik.

Verksamhetsområde gymnasium

Andelen examensbevis i juni 2023 av eleverna som tog studenten på Vasagymnasiet var cirka 80%. Läsåret dessförinnan var det 82%, 2021 var det 88% och 2020 var det 93,5%. Våra resultat har alltså sjunkit de senaste åren.

Av eleverna som tog studenten i juni 2023 var det 83% (29 st) av kvinnorna och 76% av männen som fick gymnasieexamen, 2022 var det 89% (42 st) av kvinnorna och 70% (38 st) av männen som fick gymnasieexamen. 2021 var resultatet: kvinnor 90%, män 72%. 2020: kvinnor 95%, män 90%. 2019: kvinnor: 65%, män 88%. Officiell statistik för måluppfyllelse för vårterminen 2023 publiceras i Kolada senare i höst. De senaste åren har fler kvinnor än män klarat gymnasieexamen, men så sent som 2019 var situationen den omvända. Vi kommer att fortsätta följa upp och analysera utvecklingen över tid.

Under läsåret 2022-2023 genomförde vi 313 gymnasiekurser totalt.

Distansundervisningen och den partiella distansundervisningen under 2021 påverkar fortfarande resultaten våren 2023 för flera elever. Den perioden var en utmaning för många, både gällande motivation och resultat, och har medfört lägre måluppfyllelse i flera kurser. Det är på de studieförberedande programmen, bland annat Naturvetenskapsprogrammet, som elever inte får examensbevis i lika hög grad som på de yrkesförberedande programmen. En trend vi kan se är att intagningspoängen för att söka till programmet är relativt låg eftersom vi inte har lika många sökande som det finns platser i programmet. Det medför att elever som kommer in på programmet inte alltid är tillräckligt förberedda på vilken nivå programmet är, både gällande innehåll och studietakt.

De elever som börjar hos oss behöver få mer hjälp med studieteknik och studiestrategier än tidigare. Det är skillnad mellan grundskola och gymnasium i hur mycket eget ansvar eleven förväntas ta, och ifall inte eleven har en bra studieteknik eller strategier för att lära blir gymnasieutbildningen svår att klara. Det här är därför ett område vi kommer att fokusera mycket på framöver. Utbildning i studieteknik genomförs nu både med alla de nya eleverna i årskurs 1 och vi fortsätter även med årskurs 2 under läsåret 2023-2024. En förstelärare har i

uppdrag att arbeta med elevernas ansvar för sitt lärande och sina studieresultat samt förståelse för utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Elevernas förståelse för framtida studier eller yrkesliv. En annan förstelärares uppdrag handlar om anpassad undervisning: Upplägg, innehåll, arbetsformer utifrån elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Vi har under två år genomfört en större insats kring bedömning och betygsättning. Bakgrunden är ändringarna i skollagen och de nya bestämmelserna för betygssättning. Samsynen kring detta är ett prioriterat utvecklingsområde detta läsår då det självklart är av yttersta vikt att eleverna bedöms och betygsätts på ett likvärdigt sätt. Utifrån sammanställningen av arbetet i tvärgrupper fortsatte arbetet i sektorer och på pedagogiska konferenser under hela läsåret 2022-2023. Lärarna har nu bra kunskap om de nya bestämmelserna och vi känner oss väl förberedda och trygga vid betygsättning av kurser. Vi kommer att lägga stor vikt vid jämförelse mellan tjejer och killars resultat för att kunna identifiera fler framgångsfaktorer i undervisningen.

Arbogas KAA-verksamhet (Kommunernas aktivitetsansvar) fungerar operativt med uppsökande av ungdomar som kommer inflyttade. Verksamheten arbetar tillsammans med skolor utanför kommunen gällande de elever som gått anpassad gymnasieskola eller som är över 20 år när de avslutar gymnasiet. Deltagarna har erbjudits individuellt samtalsstöd, extra uppföljningsmöten i samband med praktik/arbetsträning, studieuppföljningar, gruppverksamhet och stöd gällande sin ekonomi och eventuella skulder. De har fått motivationshöjande insatser, stöd och hjälp med ansökningar och myndighetskontakter som exempelvis CSN (Centrala Studiestödsnämnden), Arbetsförmedlingen och Socialtjänsten. Deltagarna har fått möjlighet att prova på olika aktiviteter och att ta ett steg närmare föreningslivet. De har också erbjudits fördjupade kartläggningar gällande sina levnadsvanor samt andra hälsofrämjande insatser för att öka fysisk och psykisk hälsa. Genom KAA-verksamheten har Arboga kommun nu en plattform av olika professioner och roller som har sina anställningar i någon av de olika förvaltningarna från grundskola och gymnasium, Socialförvaltningens Komvux, Arbetsmarknadsenhet och Socialtjänst samt kulturskola.

Eftersom vi uppmärksammat att Vasagymnasiet, liksom andra gymnasieskolor, skrivit ut många elever från introduktionsprogrammet (IM) såg vi ett behov av en fjärde klass på IM som liknade folkhögskolans pedagogik. Samtidigt framkom från många elever i årskurs 9, med låga meritvärden, att de inte ville påbörja introduktionsprogrammet eller gymnasiet efter de avslutat grundskolan. Vasagymnasiet anställde en aktivitetssamordnare och startade från och med höstterminen 2022 gruppen Slussen. Slussen ligger i en lokal centralt på stan. Grundidén och tanken med Slussen är att elever som går där ska erbjudas ett ställe att gå till för att få rutiner, en struktur, bryta isoleringen och byta miljö. De får också möjlighet att jobba med sin självkänsla, livsinriktning, få arbetsmarknadskunskap och MI-samtal (Motiverande Intervju) för att öka motivationen att ta nästa steg mot antingen studier eller praktik. Alla deltagande elever har en egen individuell anpassad studieplan som är utformad utifrån varje enskild elev. Att eleverna är med och utformar sin planering gör att de känner att de kan vara med och påverka sin skolgång. Till Slussen kommer även andra aktörer som varit projektmedarbetare som exempelvis föreningskonsulenten och kuratorn. Slussen och Navet har också samverkat kring de elever som upplevde det svårt att vara i skolmiljö. På Navet kan man nu läsa matematik på

Navet på flera olika nivåer. Vi har en pensionär som kommer till lokalen en gång i veckan à två timmar och hjälper våra deltagare att studera matematik. Sedan Slussen startade kan vi se en minskning i antal utskrivna elever. Elever skrivs inte ut och in på samma sätt som de gjorde tidigare och därför Slussen en bra förebyggande åtgärd för att minska inflödet till KAA.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

Läxhjälpen på Gluggen har rullat på. Många kvällar var det upp till tjugo ungdomar som kom för att få hjälp.

Indikatorer	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
(N15454) Elever i åk 3 som deltagit i alla delprov som klarat alla delprov för ämnesprovet i matematik, kommunala skolor, andel (%)	♂			60,0%		>60.0%	>60.0%	○	-
(N15452) Elever i åk 3 som deltagit i och klarat alla delprov för ämnesprovet i svenska och svenska som andraspråk, kommunala skolor, andel (%)	♂			73,0%		>73.0%	>73.0%	○	-
Elever i åk 6 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen (som eleven läser), kommunala skolor, andel (%)	♂	61,4%	70,6%	64,5%	57,4%	>65.0%	>65.0%	◐	↘
(N15419) Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)	♂	62,5%	71,5%	63,1%		>63.2%	>63.2%	○	-
(N15419) Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)	♀	50,8%	81,2%	67,7%		>68.0%	>68.0%	○	-
(N15419) Elever i åk 9 som uppnått kunskapskraven i alla ämnen, kommunala skolor, andel (%)	♂	71,3%	60,7%	59,8%		>60.0%	>60.0%	○	-
3:1 (N15436) Elever i åk. 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	♂	78,9%	86,2%	75,8%	85,6%	>76.0%	>76.0%	●	↗
3:1 (N15436) Elever i åk. 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	♀	78,5%	92,8%	81,5%	85,0%	>82.0%	>82.0%	●	↗
3:1 (N15436) Elever i åk. 9 som är behöriga till ett yrkesprogram, kommunala skolor, andel (%)	♂	79,3%	78,7%	71,7%	86,2%	>72.0%	>72.0%	●	↗
(N15505) - Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	♂	216,9	224,7	207,3		>208.0	>208.0	○	-
(N15505) - Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	♀	219,6	248,9	224,5		>225.0	>225.0	○	-

(N15505) - Elever i åk. 9, meritvärde kommunala skolor, genomsnitt (17 ämnen)	♂	215.0	196.9	194.9		>195.0	>195.0	○	-
3:2 Gymnasieelever med examen inom 3 år, andel (%) Egen mätning		93.5%	88.0%	82.0%	80.0%	>82.0%	>82.0%	◐	↘
3:2 (N17451) Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	♂	67.8%	55.7%	55.4%		>56.0%	>56.0%	○	-
3:2 (N17451) Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	♀	66.1%	64.6%	64.5%		>65.0%	>65.0%	○	-
3:2 (N17451) Gymnasieelever med examen inom 3 år, kommunala skolor, andel (%)	♂	69.8%	47.0%	47.1%		>48.0%	>48.0%	○	-
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	♂	65.8%	73.9%	60.3%		>61.0%	>61.0%	○	-
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	♀	69.8%	77.4%	67.7%		>68.0%	>68.0%	○	-
Gymnasieelever med examen inom 4 år, kommunala skolor, andel (%)	♂	62.1%	69.8%	53.0%		>53.0%	>53.0%	○	-

Barn- och utbildningsnämndens verksamheter arbetar på flera olika sätt för att bidra till Kommunfullmäktiges mål 6, En god och likvärdig utbildning för alla. Ett sätt är att fokusera på elevers upplevelse av studiero genom att exempelvis strukturera lektionerna med kooperativa strukturer. Andra sätt är att utveckla lektionsarbetet genom IFOUS-programmet och att i samarbete med eleverna arbeta relationsskapande och intresseväckande. Inom förskolan arbetar pedagogerna i team tillsammans med en mindre grupp barn för att skapa trygghet och att barnen lättare stannar kvar i en pågående aktivitet. För att förbättra måluppfyllelsen inom förskolan fokuserar verksamheten på språkutvecklande aktiviteter, exempelvis Bornholmsmodellen och högläsning, samt aktiviteter för att stärka den sociala förmågan, exempelvis genom att läsa och reflektera kring olika dilemman. Dessa aktiviteter syftar till att alla barn ska möta en likvärdig utbildning av hög kvalitet som ger dem goda möjligheter att leka, utvecklas och lära samt förbereder dem för fortsatt utbildning. Inom grundskolan är ett av de viktigaste målen att säkerställa att alla elever får likvärdiga förutsättningar. Grundskolans årskurs 1-5 visar en fortsatt god trend gällande resultat och skillnaden mellan skolorna minskar, årskurs 6 visar en nedgång jämfört med förra läsåret, årskurs 9 ligger ungefär på samma nivå jämfört med förra läsåret. Gällande behörighet till gymnasiet har dock resultatet för årskurs 9 ökat jämfört med förra läsåret. De elever som betygssätts (årskurs 6-9) och läser efter anpassad grundskola har nått minst godkänt i samtliga ämnen.

Kommunfullmäktiges mål 7 Fler Arbogabor i arbete

BUN mål 6. Fler unga är i arbete eller vidare studier efter avslutad gymnasieutbildning

Bedömning	Trend
	↗

Kommentar:

En faktor som är viktig för att elever bättre ska nå målen, både inom kursernas centrala innehåll och program/examensmålen, samt att öka elevernas förståelse för sammanhang och helheter, är genomförandet av APL (arbetsplatsförlagt lärande) på yrkesprogrammen. Gymnasieskolan har goda relationer till företag i regionen och arbetar ständigt för att skapa nya. Vi har ett nära samarbete med många företag i Arboga, Kungsör och Köping med även i Eskilstuna, Västerås och Örebro.

Från och med hösten 2022 kunde Vasagymnasiet återuppta alla studiebesök, studieresor i Sverige och Europa, inklusive de i SAABs regi för TE/STG.

Vasagymnasiet erbjuder även utlandspraktik för årskurs 3 genom EU projekt bland annat i Malta och Spanien.

Indikatorer	Kön	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
(N17511) Ungdomar som är etablerade på arbetsmarknaden eller studerar 2 år efter slutförd gymnasieutbildning, kommunala skolor, andel (%)		83,7%	97,0%			>97,0%	100%		↗

Barn- och utbildningsförvaltningen bidrar till kommunfullmäktiges mål 7 Fler Arbogabor i arbete, genom att erbjuda en så ändamålsenlig och bra gymnasietid som möjligt för kommunens ungdomar. Tack vare ett nära samarbete med många företag i närområdet, liksom studieresor och studiebesök, ges förutsättningar för gymnasieelever att skapa kontakter inför kommande studier och arbetsliv.

Strategiskt område Inspirerande organisation

Kommunfullmäktiges mål 8 En attraktiv arbetsgivare

BUN mål 7. En attraktiv arbetsgivare

Arboga kommun arbetar aktivt och strategiskt med kompetensförsörjning. Det handlar om att attrahera, rekrytera, behålla och utveckla rätt kompetens i organisationen. Medarbetarna och deras kompetens är kommunens viktigaste resurs.

För att utveckla Arbogas attraktivitet och för att möta framtida demografiska utmaningar behöver alla arbetsgivare arbeta aktivt för en god och hållbar arbetsmiljö. I Arboga kommun finns tydliga värderingar och ett medarbetarskap som präglas av ansvar och respekt, där

professionalism, mod och innovation är centrala ledord. En nyckelfaktor för detta är ett gott ledarskap som främjar en arbetsmiljö som präglas av tillit, arbetsglädje och delaktighet.

Fokusområden

- Attraktiv arbetsgivare
- God och hållbar arbetsmiljö
- Medarbetarskap
- Ledarskap

Målet är kopplat till målområdena Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt och delmålet God ekonomisk utveckling i Regionala Utvecklingsstrategi (RUS) samt Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt i Agenda 2030.

Bedömning	Trend
	-

Indikatorer	Kön	Utfall	Utfall	Utfall	Utfall	Målvärde	Mål	Bedömning	Trend
		2020	2021	2022	2023	2023	2026		
Hållbart medarbetarengagemang			85	85		>85	>85		-
Hållbart medarbetarengagemang - ledarskap			87	86		>86	>86		-
Frisknärvaro		54	43	43	47	50	50		↗

Angivet utfall för frisknärvaro 2023 avser perioden juli 2022 - juli 2023.

Kommunfullmäktiges mål 9 En långsiktig hållbar ekonomi

BUN mål 8. En långsiktig hållbar ekonomi

En långsiktig hållbar ekonomi innebär ordning och reda, en god ekonomi nu och i framtiden, ansvarsfullt och effektivt nyttjande av kommunens resurser.

Skattesatsen ska vara oförändrad. Kommunens kärnverksamhet och människors möjligheter till egen försörjning ska prioriteras.

Hållbar utveckling kräver smarta arbetssätt, medarbetare som mår bra, kommunikation, kvalitet, god service och tillgänglighet. Organisationen ska använda digital teknik som frigör resurser för att höja kvalitet inom andra områden. Det är viktigt att fortsätta arbeta för ständiga förbättringar i verksamheten för att uppnå ökad effektivitet.

Fokusområden

- Resultat
- Effektivitet

Målet är kopplat till målområdena Ett nyskapande Västmanland genom hållbar tillväxt och delmålet God ekonomisk utveckling i Regionala Utvecklingsstrategi (RUS) samt Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt i Agenda 2030.

Bedömning	Trend
○	-

Indikatorer	Utfall 2020	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Målvärde 2023	Mål 2026	Bedömning	Trend
Budgetavvikelse, Tkr	4 354	1 235	94		0	0	○	-
Verksamheten är ändamålsenlig	50%	67%	40%		70%	100%	○	-

Internkontroll

Barn- och utbildningsnämnden har i sin internkontrollplan åtta områden som följs upp;

Områden som tillämpas i hela kommunorganisationen

- Offentlighetsprincipen - posthantering och registrering
- Att återrapportering av delegation sker
- Inköp - att inköp sker inom upprättade avtal
- Ansökan om statliga medel
- Informationssäkerhet

Områden beslutade av barn- och utbildningsnämnden

- Barnkonventionen, att prövning för barns bästa genomförs i beslut som direkt eller indirekt rör barn
- GDPR - att det finns en upprättad registerförteckning
- Utbetalningar av interkommunala ersättningar på gymnasiet, att utbetalningar inte sker om eleven har omfattande frånvaro

Barnrättsarbete

Barnkonventionens syfte är att garantera alla barn deras mänskliga rättigheter.

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den ofta kallas, antogs av FN:s generalförsamling den 20 november 1989. Sedan den 1 januari 2020 är barnkonventionen en del av svensk lag.

En ny mall för tjänsteskrivelse har under våren arbetats fram för att direkt kunna fylla i om förslaget till beslut medför några konsekvenser som rör barns rättigheter.

Verksamhetsområde förskola

Verksamhetschef för förskolan är utbildad barnrättsstrateg.

Förskolorna arbetar med ett material som heter Kompisböcker som är baserade på barnkonventionen med syfte att stärka arbetet med barnens rättigheter.

Många förskolor har infört planerade och styrda lekgrupper. I leken får barnen möjlighet att utforska och lära. Barnen ges även goda förutsättningar till att skapa nya relationer och utveckla sitt sociala samspel. I läroplanen har leken en central roll och den ska ges plats i verksamheten, leken är grunden för barns välmående, utveckling och lärande (Skolverket, 2018). Läroplanens riktlinjer kan stärkas med Barnkonventionen som påpekar att alla barn har rätt till en tillgänglig utbildning som innehåller lek och utveckling (Unicef, 2009).

Prövning av barns bästa genomförs i hög utsträckning inför förändringar i förskolan. Av tre slumpade förskolebeslut för 2022 hade det genomförts en prövning vid varje tillfälle. Ingen kontroll har skett under 2023.

Verksamhetsområde grundskola

Under året har arbetet med prövning för barns bästa gjorts tillsammans i personalgruppen. De riskanalyser som gjorts inför förändringar som verksamheten står inför, speciellt gällande lokalförändringar, har kompletterats med prövning utifrån Barnkonventionen. Vi behöver fortsätta att arbeta in detta perspektiv och även involvera barnens röster. I projektet ny Gäddgårdsskola har barnens röster varit med i utformningen av miljön tillsammans med arkitekter och andra partners i processen. Det var ett gott exempel på hur barnens perspektiv tas tillvara.

Att utveckla metoder för att mer få till barns och elevers delaktighet har gjorts på skolorna utifrån arbetet med likabehandling, trygghet och studiero. Flera skolenheter har egna uppföljningar då de intervjuar, går runt i lokalerna för att få med elevernas röster och få till en större delaktighet.

Varje huvudman måste anpassa sitt arbete och val av metoder utifrån sina förutsättningar och behov, så länge de krav som följer av skollagstiftningen och barnkonventionen uppfylls. Här behöver vi i grundskolan se över våra rutiner och vässa våra verktyg för att förstå och uppfylla lagkrav. Vi har under året haft ärenden där vi har haft behov av vägledning och där vi ytterligare kan förstärka barns perspektiv. Vi behöver arbeta med barnkonventionens grundprinciper samt de delar i skollagen som motsvarar barnkonventionen.

Här kommer några exempel på nationella bestämmelser som motsvaras av artiklar i barnkonventionen och som vi kommer att fördjupa oss i utifrån uppkomna ärenden under föregående läsår.

- Enligt artikel 28 i barnkonventionen ska ett barn ha rätt till utbildning. Barnets rätt till utbildning finns i bestämmelser i Regeringsformen och skollagen.

Källor: 2 kapitlet 18 § första stycket regeringsformen och 7 kapitlet 2–3 §§ skollagen.

- Artikel 12 om varje barns rätt att få komma till tals motsvaras av bestämmelser i skollagen och i läroplanerna.

Källor: 4 kapitlet 9 § skollagen och till exempel läroplanen för grundskolan

Ekonomi

Driftredovisning

Ekonomi, tkr	Utfall jan-aug 2022	Utfall jan-aug 2023
Verksamhetens intäkter	42 060	47 730
Verksamhetens kostnader	277 169	303 604
Nettokostnad	235 108	255 873
Periodbudget	241 048	258 330
Periodens resultat	5 939	2 456
Investeringsutgifter	51	401
Investeringsinkomster	0	0
Nettoinvesteringar	51	401

Enhet/område/vht, tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Utfall jan-aug 2023	Avvikelse prognos delår	Avvikelse prognos tertial
Politisk verksamhet	987	1 436	950	0	0
Förskola	94 754	100 045	65 203	0	-200
Fritidshem	16 033	13 881	10 122	-200	-200
Förskoleklass	8 878	10 592	6 532	0	200
Grundskola	146 821	151 138	101 158	200	-800
Anpassad grundskola	13 838	15 597	9 575	0	-900
Anpassad gymnasieskola	6 882	7 922	4 216	0	-300
Gymnasieskola	72 626	75 299	50 956	0	0
Barn- och utbildningskontor	751	137	34	0	0
Ungdomsenheten		10 723	7 127	0	
Summa	361 570	386 770	255 873	0	-2 200

Anledningen till att Barn- och utbildningsnämnden den sista augusti prognosticerar ett 0-resultat är bland annat den åtgärdsplan man jobbat efter. Åtgärdsplanen har inneburit att förskolans två specialpedagoger (efter eget önskemål) gått ner i tjänst 25% vardera samt att förskolan inte tillsatt två vakanta tjänster.

Grundskolan har inte ersatt två elevresurser som slutat där en elev flyttat och en elev lämnat grundskolan och gått vidare till gymnasiet. Moderna språk i grundskolan samläses nu mellan skolorna då grupperna i vissa språk varit små och därför har 50% språklärare inte ersatts efter en

pensionsavgång. I Götlunda har fritidshemmet dragit ner sin bemanning med 50% och 30% specialpedagog har tagits bort.

Gymnasiet har inte tillsatt en vakant tjänst.

Ökade statsbidrag och en utbetalning från migrationsverket påverkar också prognosen till det bättre.

Investeringsredovisning

Investeringsprojekt, tkr	Budget 2023	Utfall jan-aug	Prognos delår	Prognos tertial
Investeringar förskola	830	0	0	0
Investeringar grundskola	700	207	0	0
Investeringar gymnasieskola	200	107	0	0
Investeringar kulturskola	360	87	0	0
Summa	2 090	401	0	0

Investeringarna sker enligt plan och beloppen kommer förbrukas under året

Framtid

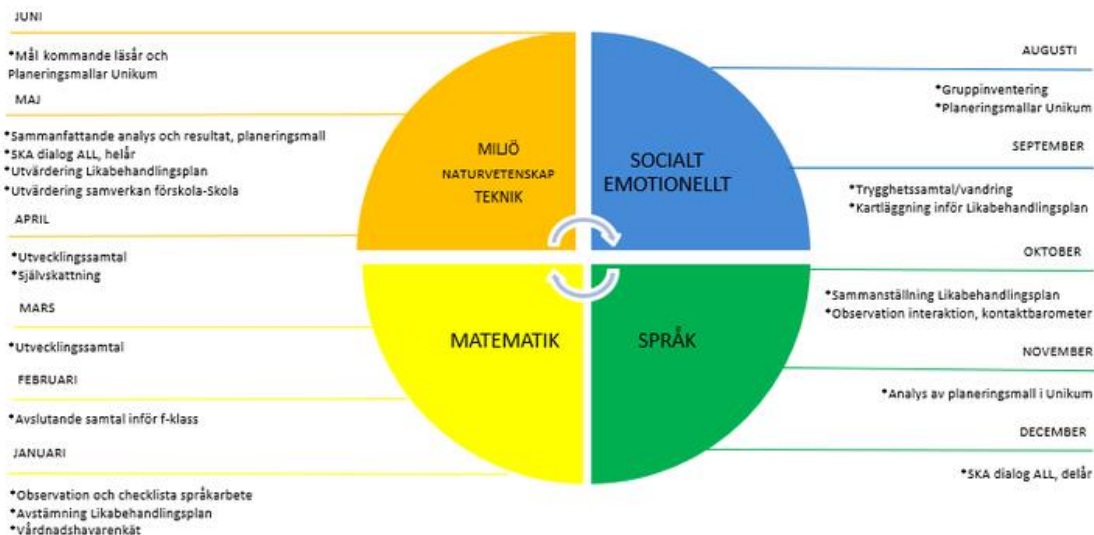
Verksamhetsområde förskola

Rektorer är viktiga för förskolornas kvalitet och huvudmannen ska skapa förutsättningar för rektorerna att kunna vara pedagogiska ledare. "Eftersom rektors ledarskap spelar en så viktig roll för en skolas utveckling, pekar forskning på att en framgångsrik strategi för huvudmännen borde vara att stödja professionell utveckling av skolledare i deras pedagogiska ledarskap. Detta sker både genom att huvudmannen skapar förutsättningar för rektorerna att kunna vara pedagogiska ledare och genom att skapa mötesplatser för rektorerna för erfarenhetsutbyte och lärande" (Bjelvenius och Båvner, 2019). Ett stöd för att alla fyra rektorer ska ha förutsättningar för att leda det pedagogiska arbetet är anställningen av en biträdande rektor. Den biträdande rektorn är anställd till och med 31 december och om åtgärden faller väl ut kommer anställningen att förlängas under vårterminen.

Många av de möten som sker har mest informationspunkter på agendan. För att öka kvalitet och måluppfyllelse bör det finnas fler forum för pedagogiska samtal. Till hösten kommer innehållet på förvaltningens chefsmöten ha en mer lärande agenda. Under läsåret kommer även förskoleledningen att arbeta med kollegialt lärande genom att rektorer, biträdande rektor, specialpedagog, kvalitetsutvecklare och verksamhetschef träffas varannan vecka på pedagogiska forum. En viktig del i träffarna kommer att vara litteraturseminarium där temat för hösten är hälsa för lärande, att förstå sambandet mellan en fysisk och psykisk hälsa och lärandet.

Förskolans läroplan består av 33 målområden och 51 riktlinjer. Många pedagoger uppger vid utvärderingar att det är svårt att hinna med alla områden. Rektorerna ser att pedagogerna är ambitiösa och försöker arbeta med alla målområden dagligen i undervisningen. De har också uppmärksammat att det finns kunskapsbrister i barns typiska utveckling, vilket gör att aktiviteterna inte alltid är anpassade utifrån barnens ålder och mognad. Även då språk och socialt samspel är prioriterade målområden i Arbogas förskolor under läsåret ska barnen möta alla områden i undervisningen under sin förskoletid, som oftast är fem år. Som stöd i planering och prioritering av aktiviteter finns ett årshjul med fyra block som tydliggör läsårets grovplanering.

ÅRSHJUL SKA ARBETE 22/23

Årshjulet är nu i ett utvecklingsarbete. Arbetslagsledarna tillsammans med rektorerna håller på att förfina årshjulet med en standardiserad planering utifrån barns ålder och mognad, så att pedagogerna får stöd i att göra rätt saker i rätt tid och med en progression i utbildningen. Det första området som är under uppbyggnad är språk. Alla pedagoger kommer också kompetensutvecklas inom området språk med fokus på barns typiska utveckling.

Införandet av förskolans arbetsplan har varit ett stöd för pedagogerna att prioritera och begränsa innehållet i undervisningen. Att göra rätt saker i rätt tid. Men rektorerna bör vara observanta så att stödet inte blir en begränsning i yrkesprofessionen. Bornemark beskriver det som en "etisk stress" när personalen inte kan genomföra uppdraget utifrån sina egna idéer på grund av organisatoriska hinder (Bornemark 2018). Verksamhetschef och kvalitetsutvecklare kommer under hösten att genomföra SKA-dialoger ute i verksamheten tillsammans med pedagoger för att få en tydligare bild av det som sker och genom samtal stödja utveckling framåt. Under hösten kommer samtalen utgå från det sociala samspelet och under våren om barnens lärande och kunskaper. Att följa upp barns kunskaper har varit tabu inom förskolans praktik. Det har bara varit fokus på pedagogernas förhållningssätt och utbildningens innehåll. Det behövs mer forskning inom området. Hur kan vi följa upp barns lärande i förhållande till undervisningens innehåll - utan att skolifiera förskolan och bedöma barnen utifrån givna ramar? Förskoleledningen kommer fortsätta arbetet med utveckla metoder för att kartlägga barnens utveckling och lärande för att säkerställa kvaliteten på undervisningen.

Frånvaron är fortsatt hög inom förskoleverksamheten. Det är ingen skolplikt i förskolan utan vårdnadshavare styr över barnens vistelsetider. Av de inskrivna barnen är cirka 30% frånvarande. Det kan vara både sjukdom och ledighet. Skolinspektionen (2022) menar att långvarig, eller

upprepad kortvarig, frånvaro från förskolan kan få negativa konsekvenser för barnets utveckling. Vilka konsekvenser frånvaro får påverkas även av faktorer som barnets ålder och hemförhållanden. Hur bra hemförhållandena än är kan barn som har passerat en viss ålder också påverkas negativt av att inte ha andra barn att leka med.

Frånvaron följs upp centralt varje vecka men det är även av stor vikt att barnens frånvaro noggrant följs upp på respektive förskola och att pedagogerna agerar utifrån de fastställda rutinerna som finns i handlingsplanen för att minska frånvaro. Från och med den 1 juli 2023 har lagändringen om förskolans uppsökande verksamhet börjat tillämpas. Det innebär att varje hemkommun är skyldig att ta kontakt med vårdnadshavarna för att öka deltagandet i förskolan. Från att barnet ska fylla tre år, och sedan löpande till och med att barnet fyller sex år, ska kommunerna upplysa om förskolans syfte och barnens rätt till förskola. Det ska även bli obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola bland annat till barn som har bott i Sverige under en kort tid. Barn som ska fylla tre år ska ha en reserverad plats på förskolan, även om inte vårdnadshavarna har ansökt om det. Kommunerna ska också sträva efter att ge ett sådant erbjudande till andra barn som har behov av en förskoleplats för att bättre kunna lära sig svenska (SFS 2022:833, 8 kap 12 a §).

Antalet barnafödslar fortsätter att minska i Arboga såsom i riket. En organisationsöversyn behöver genomföras för att kartlägga behovet av antal förskoleplatser i förhållande till efterfrågan.

Verksamhetsområden grundskola

Den största utmaningen i Arboga kommun är fortsatt att måluppfyllelsen för våra elever fortsätter att öka. Det viktigaste måtvärdet är behörighet till ett nationellt program på gymnasiet. Alla aktörer i samhället är överens om att detta är den mest avgörande faktorn för ett gott framtida liv. För att alla skolor ska kunna ge likvärdig undervisning och ha likvärdiga förutsättningar så arbetar vi med det kompensatoriska uppdraget systematiskt. Det finns en otrolig vilja och kompetens hos rektorer och personal som leder utvecklingen på olika sätt i Arbogas skolor.

Styrning från huvudmannen har haft fokus på utveckling av undervisningen samt elevernas progression. På lång sikt ska detta fokus leda till ökad måluppfyllelse. Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats genom djupare analys och dialog kring vilka insatser som kan vara relevanta samt på vilka grunder de olika insatserna väljs ut och en tydligare koppling till vetenskaplig grund.

I Skolverkets lägesbedömning från 2023 konstateras att svenska elevers kunskaper ligger på en god nivå i en internationell jämförelse. Samtidigt tyder resultaten i senare års internationella studier på en negativ utveckling och skillnaderna mellan elevgrupper och skolor i Sverige har ökat under en längre tid. För att möta de ökade skillnaderna i elevers kunskaper behöver undervisningens kvalitet stärkas och bli mer likvärdig. Huvudmännen får alltmer skilda förutsättningar att genomföra sitt uppdrag och elever i olika delar av landet erbjuds i dag inte en utbildning av likvärdig kvalitet.

Arboga kommun som skolhuvudman fortsätter arbetet med likvärdighet och resursfördelning genom nedanstående prioriterade utvecklingsområden.

Prioriterade utvecklingsområden:

- Undervisning i fokus samt rektors pedagogiska ledarskap

Utvecklingsgrupper har startats på alla skolor inom ramen för IFOUS-programmet. Arbetet med kooperativt lärande startades för att stärka likvärdighet samt utveckla samspels- och samarbetskultur i klassrummet. Detta arbete fungerar utmärkt i IFOUS-programmets kontext.

Enligt Skolverket behöver rektorer få bättre förutsättningar att utföra sitt uppdrag. Stat och huvudmän behöver se över möjligheter att förbättra rektorers arbetsituation. Genom en förbättrad arbetsituation kan omsättningen av rektorer minska vilket stärker skolans inre arbete och lärarnas ledning och stöd.

Rektorerna får genom IFOUS programmet möjlighet att utveckla sitt pedagogiska ledarskap samtidigt som vi deltar i forskningen. Även rektorerna har egna "case" som de följer under programmets gång för att hitta verktyg i hur de kan stödja arbetet hos sina lärare för att öka elevernas måluppfyllelse. I detta arbete behöver rektor prioritera tid för undervisningsutveckling och skolchef behöver se till att tiden finns för detta.

- Tidiga insatser och språkutvecklande arbete

Elever behöver få det stöd och den stimulans de behöver redan från start. Tidiga insatser är avgörande för att små utmaningar inte ska växa sig stora. I Arboga prioriteras detta genom fokus på förskoleklass samt genom Skolverkets nationella satsning på språk-läs- och skrivutvecklare som vi riktar mot arbete i förskoleklass under kommande läsår.

Måluppfyllelsen i svenska som andra språk behöver fortsatt öka. Verksamheten har fortsatt språkutvecklande fokus bland annat genom nätverk för SVA-lärare och med fritidshemmets personal i arbetet med språkutveckling på fritidshemmet.

- Relationsbyggande aktiviteter

Att skapa goda relationer är en förutsättning för att eleverna ska känna sig trygga på skolan. Trygghet grundar sig i förhållningssätt och hur vi bemöter varandra på vår arbetsplats, skolan. Att det kontinuerligt pågår relationsbyggande aktiviteter är en framgångsfaktor. Exempel på detta är; värderingsövningar, kooperativt lärande, pedagogstyrda rastaktiviteter bland de yngre eleverna samt elevvärdar och elevcaféer på högstadieskolorna. Metoder som bygger på kooperativt lärande har i klasser tidigare visat sig bygga goda relationer mellan klasskamrater och ökat känslan av samhörighet. Det kooperativa klassrummet bygger på dialoger i både par och grupp, vilket innebär att eleverna behöver förstå att ett samtalande klassrum också är studiero.

Elevhälsan på varje skola har en viktig roll i det främjande och förebyggande trygghetsarbetet. En stödstruktur har skapats genom en generell elevhälsoplan som varje skola ska arbeta med inom sin kontext.

Verksamhetsområde gymnasium

Vi kommer löpande att använda Skolinspektionens beslut från april 2023 i vårt utvecklingsarbete. I beslutets olika motiveringar finns mycket bra att gå vidare med och bevaka. Fortsätta identifiera framgångsfaktorer som främjar likvärdig undervisning oavsett kön, skolbakgrund och socioekonomisk tillhörighet och implementera detta i undervisningen. Vi behöver vända trenden så att fler elever når gymnasieexamen inom tre och fyra år.

Kommande gymnasiedimensionering av programutbud och platsantal samverkat inom Västmanland, ska vara klart till höstterminen 2025.

Rekrytering av vissa lärarkompetenser behöver göras i närtid, till exempel inom elektronik, mekatronik, energiteknik och svenska som andraspråk.

Läsårsutvärderingen genomförs av programarbetslag, sektorerna i engelska, svenska och matematik (faller detta väl ut kan fler sektorer läggas till framöver) samt skolledning och EHT där respektive konstellation identifierar prioriterade mål inom respektive målområde i Lgy11 och sedan utvecklas nuläge, analys, handlingsplan. Målen kan vara både skolgemensamma och mer kopplat till arbetslag/sektor och tanken med detta tillvägagångssätt är att lärarna/personalen i arbetslag/sektor i större utsträckning ska äga sitt utvecklingsarbete och att Vasagymnasiet utvecklas inifrån och ut istället för uppifrån och ner.

Försteläraryuppgifterna 2022-2024 är:

1. Elevernas studieteknik och förmåga att lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.
2. Elevernas ansvar för sitt lärande och sina studieresultat samt förståelse för utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Elevernas förståelse för framtida studier eller yrkesliv.
3. Anpassad undervisning: Upplägg, innehåll, arbetsformer utifrån elevernas skiftande behov och förutsättningar. En reflektionsgrupp som initierades bland lärarna under föregående försteläraryuppgiftsperiod 2020-2022 fortsätter sitt arbete och där är nu fokus på auskultationer. I denna grupp som leds av en av förstelärarna diskuteras också hur vi bättre kan förbereda eleverna för högre studier. Intervjuer med lärare på olika universitet genomförs också i detta syfte.

Verksamhetsområde elevhälsa

Det finns många tankar och idéer om hur vi, tillsammans med personal på skolorna, ska kunna arbeta för att främja en skolmiljö som möjliggör och stärker goda levnadsvanor hos alla barn. Genom att använda oss av resultaten från våra hälsosamtal kan vi presentera varje skolas specifika utmaningar för rektor och personal. Med tanke på den ökade psykiska ohälsan, som

enligt Statens medieråd har en stark koppling till hög skärmtid, så finns anledning att se över hur vi arbetar med den digitala hälsan i skolan. Det finns ett filmbaserat utbildningsprogram för klassrummet som grundar sig i forskning som heter Det syns inte, där man med hjälp av fem olika moduler kan ge ungdomar kunskap och enkla verktyg för att bättre kunna ta hand om sig själva. Modulerna kan till exempel handla om att prestera utan ångest, att ta kontroll över sin uppmärksamhet och om sociala medier. Materialet verkar intressant men behöver förankras hos skolans övriga personal för att kunna användas.

Behovet är stort av både skolsköterske-, skolläkar- och kuratorstid när vi vet att det är så många elever som mår dåligt. Förhoppningen är att kunna behålla den skolsköterska som vi anställde i höstas, att kunna rekrytera ny skolpsykolog efter den som slutade och att på sikt återigen kunna utöka kuratorsbemanningen med ytterligare en tjänst.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

Kulturskolan behöver jobba hårt för att komma ut och verka bland barn och ungdomar för att få dem intresserade av det utbud verksamheten erbjuder. Att statsbidragen riskerar att försvinna skapar oro. Inom Kulturskolan förekommer många deltidstjänster vilket försvårar planering av gemensam verksamhet. Rekrytering av lärare är också en utmaning på grund av arbetstider och deltidstjänster, men också att få väljer att utbilda sig till kulturskollärare.

Sammanfattning till kommunfullmäktige

Delårets verksamhet - sammanfattning till kommunfullmäktige

Verksamhetsområde förskola

Förskoleledningen har arbetat fram en långsiktig strategi för förskolans systematiska kvalitetsarbete i syfte att skapa effektiva organisationer med kvalitet på undervisningen. Att stödja barnens språkliga utveckling samt att stärka barnens sociala förmågor har varit prioriterade målområden under våren.

Under våren fattades beslut att stänga förskolan Myran, Arbogas mest socioekonomiskt utsatta förskola, där det kompensatoriska uppdraget är som allra viktigast.

En ny lag gällande uppsökande verksamhet i förskolan trädde i kraft 1 juli 2023. Hemkommunen ska genom uppsökande verksamhet ta kontakt med vårdnadshavare till barn över tre år som inte har en plats i förskola och informera om förskolans syfte och barnets rätt till förskola. (SFS 2022:833, 8 kap 12 a §). Hemkommunen ska även bereda en plats för dessa barn.

Verksamhetsområde grundskola

Styrning från huvudmannen har haft fokus på utveckling av undervisningen samt elevernas progression. Reviderade läro- och kursplaner gäller från och med detta läsår. Tillsammans med deltagande i forskningsprogrammet Fokus Undervisning (FUN) i samarbete med IFOUS (Innovation, Forskning Och Utveckling i Skola/förskola) blir detta ett bra underlag för planering, genomförande och bedömning av elevers kunskaper och uppföljning av lärares undervisning. Syftet med FUN är att fördjupa förståelsen för undervisningens betydelse för elevers lärande, utveckling och välmående. Preliminära resultat visar att behörigheten till ett nationellt program har ökat jämfört med förra året. De preliminära siffrorna visar att 86% av våra elever i årskurs 9 är behöriga till ett nationellt program.

Grundsärskolan har inför läsåret 2023 - 2024 bytt namn till anpassad grundskola vilket firades vid skolstart. Den anpassade grundskolan har ökat elevantalet och har nu två paralleller på alla stadier.

Under våren 2023 togs beslut gällande förskollärares tjänster och de har idag samma avtal som lärare i grundskolan, vilket möjliggör samarbete och planering med övrig undervisande personal. Under läsåret har personalen på alla fritidshem i Arboga påbörjat en utbildningsinsats gällande språkutveckling. Detta är ett område som tydligt poängteras i fritidshemmets läroplansdel.

Beslut har tagits kring en ny Gäddgårdsskola. Ladubacksskolan har under läsåret fått tillskott med en modul. Nybyholmsskolan har fått tillgång till lokaler på tidigare förskolan Myran.

Under året har en oro kring ekonomi funnits, och planeringsförutsättningarna är svåra då det blev sena beslut gällande de ekonomiska förutsättningarna. Grundskolans ekonomi går enligt planering till delår 2023. Elevökning har skett i både grundskolans och den anpassade grundskolans verksamhet under läsåret 2022 - 2023. Inför hösten 2023 utökas elevantalet ytterligare.

Verksamhetsområde gymnasium

I mars 2023 genomförde Skolinspektionen regelbunden kvalitetsgranskning av Vasagymnasiet. Granskningen omfattade fyra områden: rektors ledarskap, undervisning, trygghet och studiero samt bedömning och betygssättning. Vasagymnasiet fick omdömet "i hög utsträckning" i samtliga granskade områden, vilket enligt inspektörerna är "mycket ovanligt i Sverige". Skolinspektionens beslut finns på www.vasa.se samt på www.skolinspektionen.se.

Alla studiebesök har återupptagits, studieresor i Sverige och Europa, inklusive de i SAABs regi för teknikprogrammet/SAABs tekniska gymnasium som inte har kunnat genomföras under pandemiperioden.

Verksamhetsområde elevhälsa

Antalet skolsköterskor har utökats, vilket bland annat underlättat information till vårdnadshavare och att erbjuda tid för besök. Bemanningen på kuratorssidan har minskat, vilket gjort att terminens sista två månader genomförts med endast två kuratorer. Skolpsykolog samt skolläkaren har kunnat delta på några elevhälsoteam (EHT) på skolorna. Den samlade kompetensen har stor betydelse för att förstå och kunna hjälpa till i de ärenden där personalen har störst utmaningar.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

De riskanalyser som gjordes kring att flytta ungdomsenheten till Barn- och utbildningsförvaltningen visar både för- och nackdelar. Den största farhågan var och är att kulturfrågorna inte får ett tydligt forum i kommunen samt att kulturskolan kan försvinna i den mycket större organisationen - skolan.

Från och med i år har ungdomsfullmäktige, UFM, återigen sina möten i fullmäktigesalen i Rådhuset. Arbetsgrupper och aktiviteter har skapats, och bland annat resulterat i en sportdag för ungdomar. UFM driver även frågan om en ungdomsmottagning i Arboga.

Kulturskolans musik- och danselever har genomfört flera uppskattade konserter och föreställningar under våren.

Måluppfyllelse -sammanfattning till kommunfullmäktige

Barn- och utbildningsnämnden har 8 mål som stödjer att kommunfullmäktiges övergripande mål uppnås. I uppföljningen är 3 mål uppfyllda, 3 mål delvis uppfyllda och 2 mål ej utvärderade. Resultatet är en förbättring från tidigare år. Till målen i styrmodellen finns 31 indikatorer där

syftet är att kunna följa resultat över tid för att se om utvecklingen går åt rätt håll. 5 av indikatorerna redovisas även konsuppdelat.

Mål per strategiskt område	2023	2024	2025	2026
<i>Inspirerande livsmiljö</i>				
Barn och elevers upplevelse av trygghet ökar				
Barn och ungdomar ska erbjudas attraktiva och ändamålsenliga fritids- och kulturverksamheter				
<i>Inspirerande lärande och arbete</i>				
Alla elever upplever studiero				
Barngruppernas storlek ska ligga inom Skolverkets riktlinje				
Måluppfyllelsen förbättras inom nämndens verksamheter				
Fler unga är i arbete eller vidare studier efter avslutad gymnasieutbildning				
<i>Inspirerande organisation</i>				
En attraktiv arbetsgivare				
En långsiktig hållbar ekonomi				

Ekonomi - sammanfattning till kommunfullmäktige

Barn- och utbildningsnämnden prognosticerar den sista augusti ett 0-resultat och det beror bland annat på den åtgärdsplan man jobbat efter. Åtgärdsplanen har inneburit att förskolans två specialpedagoger (efter eget önskemål) gått ner i tjänst 25% vardera samt att förskolan inte tillsatt två vakanta tjänster.

Grundskolan har inte ersatt två elevresurser som slutat där en elev flyttat och en elev lämnat grundskolan och gått vidare till gymnasiet. Moderna språk i grundskolan samläser nu mellan skolorna då grupperna i vissa språk varit små och därför har 50% språklärare inte ersatts efter en pensionsavgång. I Götlunda har fritidshemmet dragit ner sin bemanning med 50% och 30% specialpedagog har tagits bort.

Gymnasiet har inte tillsatt en vakant tjänst.

Ökade statsbidrag och en utbetalning från migrationsverket bidrar också till prognosen.

Framtid - sammanfattning till kommunfullmäktige

Verksamhetsområde förskola

För att skapa förutsättningar för förskolans rektorer att leda det pedagogiska arbetet har en biträdande rektor anställts till och med 31 december. Om åtgärden faller väl ut kommer anställningen att förlängas under vårterminen.

Arbetslagsledarna och rektorerna förfinar ett årshjul med standardiserad planering utifrån barns ålder och mognad så att pedagogerna får stöd i att göra rätt saker i rätt tid och med en progression i utbildningen. Verksamhetschef och kvalitetsutvecklare kommer under hösten att genomföra SKA-dialoger ute i verksamheten tillsammans med pedagoger för att få en tydligare bild av arbetet som sker och genom samtal stödja utveckling framåt. Under hösten kommer samtalen utgå från det sociala samspelet och under våren 2024 om barnens lärande och kunskaper.

Frånvaron är fortsatt hög inom förskolan och följs därför upp regelbundet. Från och med juli 2023 har lagändringen om förskolans uppsökande verksamhet börjat tillämpas. Den innebär att varje hemkommun är skyldig att kontakta vårdnadshavarna för att öka deltagandet i förskolan. Barn som ska fylla tre år ska också ha en reserverad plats på förskolan, även om inte vårdnadshavarna har ansökt om det.

Antalet barnafödslar fortsätter att minska i Arboga liksom i riket. En organisationsöversyn behöver genomföras för att kartlägga behovet av antal förskoleplatser i förhållande till efterfrågan.

Verksamhetsområden grundskola

Den största utmaningen i Arboga kommun är fortsatt att målpuffyllelsen för våra elever ska öka. Styrning från huvudmannen har haft fokus på utveckling av undervisningen samt elevernas progression. Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats genom djupare analys och dialog kring vilka insatser som kan vara relevanta samt på vilka grunder de olika insatserna väljs ut och en tydligare koppling till vetenskaplig grund. Arboga kommun som skolhuvudman fortsätter arbetet med likvärdighet och resursfördelning genom nedanstående prioriterade utvecklingsområden.

- Undervisning i fokus samt rektors pedagogiska ledarskap - exempelvis kooperativt lärande samt utvecklingsgrupper inom ramen för IFOUS-programmet.
- Tidiga insatser och språkutvecklande arbete - exempelvis genom att fokusera på förskoleklass och språk-läs- och skrivutvecklare samt att utveckla nätverk för SVA-lärare och fritidshemmets personal gällande språkutveckling.
- Relationsbyggande aktiviteter - att skapa trygghet genom att fokusera på förhållningssätt och bemötande genom exempelvis värderingsövningar, kooperativt lärande, pedagogstyrda rastaktiviteter samt elevvärdar. Elevhälsan har skapat stödstruktur genom en generell elevhälsoplan som varje skola ska arbeta vidare med.

De största utmaningarna i framtiden för grundskolan och den anpassade grundskolans verksamhetsområden är fortsatt förutsättningar såsom ekonomin, lokalerna, kompetensförsörjning och likvärdighet utifrån skolsegregation där elevsammansättningen är uppdelad mellan våra skolor. Då det gäller inre förutsättningar är det utvecklingen av kunskapsresultaten med fokus på undervisningen som behöver fortsätta att vara i fokus.

Verksamhetsområde gymnasium

Verksamheten kommer löpande att använda Skolinspektionens beslut från april 2023 i utvecklingsarbetet samt fortsätta identifiera framgångsfaktorer som främjar likvärdig undervisning oavsett kön, skolbakgrund och socioekonomisk tillhörighet och implementera detta i undervisningen. Vasagymnasiet behöver vända trenden så att fler elever når gymnasieexamen inom tre och fyra år.

Kommande gymnasiedimensionering av programutbud och platsantal samverkat inom Västmanland ska vara klart till höstterminen 2025.

Försteläraryuppdragen 2022 - 2024 är:

- Elevernas studieteknik och förmåga att lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga.
- Elevernas ansvar för sitt lärande och sina studieresultat samt förståelse för utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. Elevernas förståelse för framtida studier eller yrkesliv.
- Anpassad undervisning: Upplägg, innehåll, arbetsformer utifrån elevernas skiftande behov och förutsättningar.

Verksamhetsområde elevhälsa

Verksamheten arbetar för att främja en skolmiljö som möjliggör och stärker goda levnadsvanor hos alla barn. Med tanke på den ökade psykiska ohälsan, som enligt Statens medieråd har en stark koppling till hög skärmtid, finns anledning att se över hur vi arbetar med den digitala hälsan i skolan.

Behovet är stort av både skolsköterske-, skolläkar- och kuratorstid. Förhoppningen är att kunna behålla befintligt antal skolsköterskor, kunna rekrytera ny skolpsykolog samt på sikt återigen kunna utöka kuratorsbemanningen med en tjänst.

Verksamhetsområde ungdomsenheten

Kulturskolan behöver jobba hårt för att komma ut och verka bland barn och ungdomar för att få dem intresserade av det utbud verksamheten erbjuder. Att statsbidragen riskerar att försvinna skapar oro. Inom Kulturskolan förekommer många deltidstjänster vilket försvårar planering av gemensam verksamhet. Rekrytering av lärare är också en utmaning på grund av arbetstider och deltidstjänster, men också att få väljer att utbilda sig till kulturskollärare.